

Több lábon állás avagy a Vetőműszolg tevékenysége!

A Vetőmagtermelő és Értékesítő Vállalat 1990. március 1-jén az addigi Műszaki Igazgatóságából megalapította a Vetőmag Műszaki Szolgáltató, Fejlesztő és Kereskedelmi Kft.-t. A Társaság magánosítása 1994. április 1-jén következett be, amikor a munkatársak az időközben adósság fejében eladott vetőmagvállalati üzletrészt annak új tulajdonosától megvásárolták.

A VETŐMŰSZOLG KFT. fő feladata az alapításkori elképzelés szerint a társ vetőmagtermelő és értékesítő társaságok műszaki kiszolgálása lett volna.

Tekintettel azonban arra, hogy ezek a társaságok Nyíregyházától-Szombathelyig – kevés kivételtől eltekintve – rövid időn belül csődbementek, tulajdonost és profilt váltottak, a fő cél az lett, hogy a Kft. alkalmazottainak szakmai tudása, felkészültsége a szabad piacon; a műszaki szolgáltatás, a termelőeszköz kereskedelem területén minél jobban értékesüljön.

Az új társaság ekkor még kevésbé volt ismert; a gazdasági kapcsolatok kiépítése a személyes ismeretség szintjéről indult.

A vetőmag ágazatban szerzett szakmai tapasztalatokkal bíró mezőgazdász, agrármérnök és közgazdász munkatársak a megalakulástól kezdve sokat tettek azért, hogy a társaság fennmaradjon.

A Kft. működőképességét és eredményességét lényegében a többlábon állásának köszönheti.

A főbb tevékenységi körök:

- műszaki szolgáltatás,
- termelőeszköz kereskedelem,
- ingatlan értékebecslés.

Ismert, hogy a rendszerváltáskor az európai magtisztítógép gyártó cégek létrehozták magyarországi értékesítő képviselőiket. A társaság vezetése az előző évtizedek tapasztalatai birtokában a KAMAS/WESTRUP cégcsoport mellett kötelezte el magát és velük épített ki fejlesztési, műszaki és kereskedelmi kapcsolatokat.

Szakmai körökben elfogadott, hogy a magyar mezőgazdaság átalakulása, tökeszegénysége miatt a magas műszaki színvonalú, ám viszonylag drága gépek értékesítése nem egyszerű feladat.

E gondok ismeretében a Kft. csak úgy tudja növelni piaci részesedését, ha vásárlói számára külön-külön, de egymáshoz szorosan kapcsolódó szolgáltatásokat kínál:

- ingyenes műszaki szaktanácsadás a magtisztító berendezések kiválasztására és beépítésére,
- egyedi megbízás alapján szakszerű technológiai terv készítése, komplett beruházások koordinálása. Kívánságra kivitelizést is vállal a Kft,
- speciális igények felmerülésekor célgépek és berendezések tervezését, gyártását és beszerelését is elvégzi,
- a beruházó munkatársainak betanítása, a gépek szakszerű üzemeltetésére.

Jellemző üzletpolitikai törekvés a Kft.-nél a vevők komplex kiszolgálása. A vetőmag ágazathoz kapcsolódó kereskedelmi tevékenység is széles áruszerkezetet ölel fel. A kiegészítő gépi berendezések, így a mérlegek, zsákszájvarrógépek, anyagmozgató eszközök értékesítése is ide tartozik.

A vetőmag minőségének egyik biztosítéka az üzemi laboratórium magvizsgálata. Erre a fontos célra a Kft. forgalmazási körébe tartozóan különböző eszközöket, mintavevőket, laboratóriumi magtisztító gépeket, kézi rostákat, precíziós labormérlegeket, szárító szekrényeket, nedvességvizsgáló berendezéseket stb. is értékesít a társaság.

A vetőmagtisztítás speciális anyagszükségletét az igényeknek megfelelően szintén szolgáltatja a Kft.

A társaság a magtisztító gépek pótalkatrészeit is forgalmazza, azokat a hazai gyártókkal kooperálva elkészítteti. Alkalmanként használt gépek értékesítésére is vállalkozik.

Megrendelésre, vállalt szolgáltatás a vetőmagtisztításhoz szükséges megfelelő perforációjú rostalemezek és keretezett rosták beszerzése is.

A VETŐMŰSZOLG elvégzi a magtisztító üzemi alap- és kiegészítő berendezések, varrógépek szervizét is.

A több lábon állás jegyében felfejlesztett működési terület az ingatlan értékebecslés. Ennek fontossága magas szellemi munka tartalma okán nagy. A Kft. munkatársai már az előd-cég, a Vetőmag Vállalat átalakulásakor – gyakorlatban – megismerkedtek a termelőeszközök és ingatlanok gazdasági értékének meghatározására szolgáló korszerű módszerekkel.

Ezen ismeretek birtokában, az ingatlan értékebecslői szaktanfolyamokon szerzett jogosultság alapján külső megbízásokat vállal a Kft.

A közel másfél évtizedes szakismeret, az ipari-, mezőgazdasági-, kereskedelmi- és lakóingatlanok értékebecslésében elsajátított széleskörű szaktudás jól kamatozik.

A Kft. több komoly pénzügyi, köztük számos külföldi tulajdonú bank és ügyfelei számára készít rendszeresen hitel-fedezeti értékebecslést.

E tevékenységi kör hasznossága túlmutat a speciális mérnöki tudás, mint szolgáltatás eladásán. Az ingatlan értékebecslések készítése során létrejövő üzleti kapcsolatok rendkívül hasznosak. Segítik a vetőmagos műszaki szolgáltatások szélesebb körben történő elterjesztését.

Szakmai információkkal, referencia listával mindenkor készségesen rendelkezésre áll a VETŐMŰSZOLG KFT.:

Solti Jenő, Telkes Endre, Mészáros István

Telefon: 1/351-6881, 1/351-9600

Fax: 1/322-5053

E-mail: vetomusz@axelero.hu

Internet: www.vetomuszolg.hu

Tisztelt Olvasó!

*„Extrema semper
de ante factis iudicant.”
A végső tett határozza meg
az előzők ítéletét.
(P. Syrus)*

*„Sikert, állandó nagy sikert
lelkesezés még nem szül;
ehhez józan számítás és
ebből eredő
előleges megfontolása
s egybepontosítása
az erőnek is szükséges.”
(Széchenyi)*

Örvendetes, tapasztalhattuk, hogy az EU-s csatlakozást eldöntő népszavazás előtt különböző szakmai, gazdasági fórumokon már megjelentek azok a magyar mezőgazdaságot előrevivő fejlesztést, összefogást és érdekérvényesítést szorgalmazó szakmai vélemények, a felkészülést jól segítő ismeretek, amelyekkel a termelő – ha vállalkozási, gazdálkodási szándékai komolyak – tud mit kezdeni. Így például Bólyban – ahol évtizedesenél is hosszabb múltra tekint vissza az integráció; a szakmai-, bizalmi alapon történő termelésszervezés, növénytermesztés – ez év februárjában is rendkívül színvonalas partnertalál-

kozót szerveztek. Ebben a régióban komoly alapokkal és termelői hagyományokkal rendelkeznek a fehérjé-gazdálkodásban, amely EU-s szemmel is irányt mutató lehet. Varga Péter bolyi vezérigazgató, aki a fehérjénövények termesztésének aktualitását nem győzte hangsúlyozni az év eleji tavaszt váró Bolyi Növénytermesztési Napon pontosan fogalmazott: „A tulajdonosi szerkezet változhat; a növénytermesztés szerkezetében a korszerű gazdálkodás szempontjai és tapasztalatai a mérvadók.” – nyilatkozta.

Példaként említhetők a szakmai, civil szervezetek törekvései is. Jó ideje élénk, és magas színvonalú eszmecsere zajlik az Agrár-Európa Klub, az MMSZ Agrármarketing Klub és a Budapesti Agrárkamara szakmai összejövetelein. Ezek a fórumokon kiemelten az EU-s csatlakozást követő tennivalókon van rendre szó. Megfogalmazódott, nem elég az EU-ba belépni, az érdemi csatlakozás tényét az EU-val való együttműködési készség kialakítása jelentheti, éppen az EU-s szabályozás adta lehetőségek magunk javára fordítása érdekében.

A magyar mezőgazdaság szoros összefüggésben és kölcsönhatásban a vidékfejlesztéssel, ha ki tudja használni kedvező alapadottságait, s ehhez az EU támogatási rendszerében rejlő le-

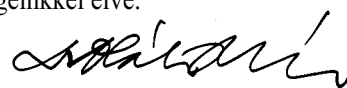
hetőségekkel is élni tud, érhet el már EU-s mércével mérve is eredményeket. Ellenkező esetben..., komoly hátrányt szenvedhet.

Az Agrárkörnyezetvédelmi Programról szólva; bár évekkkel ezelőtt nehezen indult, szintén kitörési pontot jelenthet Magyarországnak. A környezettudatos gazdálkodás a mezőgazdaságban és a természetvédelemben be kell, hogy épüljön a mindennapi feladatokba, nem is csak gyakorlattá, szemléletté kell válnia.

Szándékunk szerint szaklapunk továbbiakban is színvonalas tájékoztatást kíván adni, elsősorban a termelőt, gazdálkodót, de az agrárgazdaság összes szereplőit érintő és érdeklő szakkérdésekben.

Ehhez a törekvésünkhöz – ezúton is – kérjük tisztelt olvasóink és jeles szerzőink együttműködését, észrevételeit, erkölcsi, szakmai, szellemi támogatását.

Mi több irányú tájékozódással, tudás-, ismeret és bizalmi alapon munkálkodunk folyóiratunk jobbításán, azért, hogy a továbbiakban is tevélegesen részt vállalhassunk mezőgazdaságunk – szükséges – korszerűsítésében előttünk álló feladatokból. Szaklapunk adta eszközeinkkel, lehetőségeinkkel élve.

DR. OLÁH ISTVÁN

Lapunkat rendszeresen szemléli
Magyarország legnagyobb
médiafigyelője az

»OBSERVER«
BUDAPESTI MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, VIII. ker. Auróra u. 11.
Telefon: 303-4738, Fax: 303-4744
<http://www.observer.hu>

Kitüntetések

Nemzeti ünnepünk, március 15-dike alkalmából a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter kitüntetésben részesített több kiváló vetőmag-szakmai, növénytermesztési szakembert.

Ujhelyi Imre-díjat kapott Dr. Hullán Tibor, a Vetőmag Terméktanács igazgatója, Egyed Béla, a Hódmezőgazda Rt. vezérigazgatója és Dr. Szabó Lajos, a Szent István Egyetem Gazdasági és Mezőgazdasági Főiskolai Kar tanszékvezető egyetemi tanára. Pro Alimentis Hungariae-díjat kapott Kollár Lajos, a Cereol Rt. elnök-vezérigazgatója. Miniszteri dicséretben részesült a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium osztályvezetője, Lukács József és Garics János, vezető-főtanácsos. A kitüntetetteknek gratulálunk! **(A SZERK.)**

In memoriam Kovács Károly (1926–2003)

Fokozatos visszavonulás és gyengélkedés után életének 77. évében elhunyt Dr. Kovács Károly kukoricanevelő, nyugalmazott tudományos főmunkatárs, a martonvásári korai hibridkukoricák előállítója.

Kovács Károly Zala megyében Pókafán született 1926. január 26-án. Elemi iskolai tanulmányait helyben, középiskoláit Szombathelyen végezte. Mint levante megjárta a hadifogságot, majd beiratkozott a Gödöllői Agrártudományi Egyetem agronómiai karára, ahol oklevelet szerzett 1952-ben. Az egyetem befejezése után a Gelsei Állami Gazdaságban végzett üzemi gyakorlatot. Ezt követően 1954-ben került a Magyar Tudományos Akadémia Mezőgazdasági Kutatóintézetébe, ahol tudományos segédmunkatársként kezdte, majd 1961-től tudományos munkatárs és 1969-től tudományos főmunkatársként dolgozott.

Az agráriumhoz való kötődését a szülői házból hozta. Munkahelyén, Martonvásáron kezdetben Takács Lajos munkatársaként gyepgazdálkodással foglalkozott. Egyedülálló és precíz virágzásbiológiai vizsgálatokat, megfigyeléseket végzett számos fűfajnál és ezt egyetemi doktori disszertációjában foglalta össze (1959).

Beiratkozott a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen szervezett növénynevelési genetikus szakmérnöki kurzusra (1960). Ezt kitűnő eredménnyel elvégezte. Közben angol nyelvből felsőfokú képesítést szerzett az Idegennyelvű Főiskolán. Ekkor folyt az Intézetben egy új kukoricanevelő generáció verbuválása, miután Papp Endre, az első hazai beltenyésztéses hibridkukoricák (Mv 5, Mv 1, Mv 37, Mv 40) nevelője 1956-ban elhagyta az országot. A kukoricakutatások vezetője Biacsi Imre. Ő választotta maga mellé a nevelő szakképesítéssel rendelkező Kovács Károlyt, s rábízta az igen korai és korai tenyésztő-csoportba tartozó hibridek nevelését. Ezt követően Kovács Károly pályafutása végig a korai (FAO 200–300-as) hibridek nevelésével foglalkozott.

Először populációkat gyűjtött, beltenyésztett törzseket állított elő, majd létrehozta azokat a sikeres kombinációkat, amelyek 1973-tól kezdve BEMA néven lettek ismertek (BEMA 250 DC, BEMA 240 DC, BEMA 210 TC stb.). A korai hibridek előállításában kiváló kooperációt alakított ki a német és a lengyel kukoricanevelő

tőkkal. Így jött létre a bilaterális, majd a triaterális kapcsolat, amely számos új hibridet eredményezett az 1980-as években is.

Az Intézet kooperációs hibridnevelése tovább bővült az odesszai, eszéki, újvidéki, konyeai, nagyszombati és az amerikai Notrhup King cég együttműködésével. Így a kiindulási anyag is bővült és gazdagodott. Kovács Károly az Intézetben eltöltött 32 aktív és 17 nyugdíjas év alatt 39 állami elismert hibrid előállításában vett részt. Ezeket a hibrideket az elmúlt évtizedekben több mint hatmillió hektáron vetették itthon és külföldön. Folyamatosan foglalkozott tudományos problémák megoldásával, a hímsterilitás lehetőségeinek a tanulmányozásával, a minőség javításával, extra korai vonalak és hibridek előállításának elméleti és gyakorlati kérdéseivel. Kutató munkájában a Papp Endre iskola legnemesebb hagyományait folytatta, olyan hibrideket állított elő, amelyek el is terjedtek és alapozták a jövő kutatását, a még újabb hibridek előállítását. Tudományos eredményeit kandidátusi disszertációjában foglalta össze 1969-ben, majd számos előadásban és dolgozatban ismertette. Tevékenységét nemzetközi szinten is megismerték és elismerték. Németországban az „NDK érdemes nevelője” kitüntető címet, itthon „Munka érdemrendet”, Akadémiai Díjat kapott. Nevelő hibridei közül többet díjaztak. A Lipcsei Mezőgazdasági Vásáron és az OMÉK-on aranyérmeket, I. és II. díjat, elismerő oklevelet kaptak nevelőjei.

A Magyar Növénynevelők Egyesülete tiszteletbeli tagjává választotta, megkapta szakmánk legnagyobb elismerését a Fleischmann Rudolf díjat (1995).

Kovács Károly rendkívül szorgalmas, kitartó kukoricanevelő volt. Munkáját az 1986. évi nyugállományba vonulása után is folytatta, egészen a haláláig. Nagy megelégedésére szolgált, hogy kiváló utódokat nevelhetett magának, aki méltó volt a bizalmára és szellemi hagyatékának folytatására. Halálával a Papp Endrét követő martonvásári kukoricanevelő generáció negyedik tagja is kidőlt a sorból. Kovács Károly beírta nevét a magyar növénynevelők emlékkönyvébe. Akik ismerték és becsülték örökké emlékezni fognak rá.

BALLA LÁSZLÓ
AZ MNE ELNÖKE

Az EU-s csatlakozási tárgyalások eredményei a mezőgazdaság és vidékfejlesztés területén

Az Európai Unióval történt csatlakozási tárgyalások 2002. december 13-án – mint az várható volt –, az utolsó pillanatokban fejeződtek be. Ezzel váltak véglegessé mindazon csatlakozási feltételek, amelyekkel a magyar gazdák részt vehetnek az Európai Unió agrárgazdaságában. A csatlakozás részletes feltételeit, az EU-s tagsággal járó jogokat és kötelezettségeket a 2003. április 16-án Athénban aláírt Csatlakozási Szerződésben rögzítették.

A csatlakozás sikeres, pozitív megítélése igen fontos gazdasági és politikai kérdés, komoly feladatnak kell tekinteni és mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy kellően felkészülten lépünk be az Unióba. Az agrárágazat EU-s csatlakozásra való – további – felkészítése a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium feladata és felelőssége. Az agrárszféra szereplőit fel kell készíteni az integrációból adódó hatásokra, lehetőségekre, hogy azokhoz maximálisan tudjanak alkalmazkodni. Természetesen számolnunk kell, elsősorban technológiai lemaradásunk miatt, hátrányokra, és az intézményfejlesztés elmaradásai-val is, amit minimális mértékűre kell csökkentenünk a csatlakozás időpontjára.

Azt megállapíthatjuk, hogy a csatlakozási tárgyalások eredményeként kialakult feltételrendszer kielégítő versenyfeltételeket biztosít a magyar gazdák számára. A csatlakozási tárgyalások eredményeként elért közvetlen támogatások és a kiharcolt kvóták mind mennyiségi, mind érdekeltiségi szempontból megfelelő és reális perspektívát adnak. További, ma még teljesen fel sem mérhető előnyöket jelent az EU-ban meglevő, hosszú távra tervezhető és kiszámítható közös költségvetés *(7 éves költségvetési időszakra rögzítik a szabályokat és a hozzájuk rendelt forrásokat)*.

A csatlakozást követően már 2004-ben jelentős uniós támogatáshoz jutnak a gazdák. Ez számos, ma még komoly problémát felvető kérdést is megold, így jobban tudjuk majd segíteni az exportot, a harmadik piacra jutást. Ugyanakkor a csatlakozási szerződés lehetőséget biztosít arra, hogy a magyar agrárgazdaság felzárkózási feltételeinek leginkább megfelelő nemzeti támogatásokat fenntartsuk.

Figyelembe kell vennünk azt is, hogy az uniós csatlakozás a magyar agrártermelés jelentős részét felértékeli, kiszámítható, magasabb árak (pl. intervenció, magántárolás révén) realizálását biztosítja. A nagyobb árbevétel és a támogatások együttesen garantálják, hogy a magyar agrár-

gazdaság kiszámítható, tartós minőségi változást hozó fejlődésnek induljon, és a termelők, a vidéki népesség tisztességes megélhetéshez jussanak.

Az EU-s források és nemzeti támogatások együttesen az agrárgazdaságnak a jelenleginél nagyobb mértékű, szélesebb körű és új elemekkel bővülő támogatását teszik lehetővé. Összhangban a csatlakozási tárgyalásokon kivívott kiegészítő nemzeti támogatási lehetőséggel (30% kiegészítés vállalása a nemzeti költségvetésből) és „*Az agrárágazat fejlesztéséről*” szóló törvény célkitűzéseivel, előzetes számításaink szerint 2004-ben összesen legalább 300 milliárd Ft támogatási keret segíti elő az agrárgazdaság versenyképességének fejlesztését.

Megfelelő felkészüléssel, alternatív megoldások, lehetőségek kidolgozásával a hazai feltételek jelentősen tovább javíthatók, és amennyiben ki tudjuk használni a tárgyalások során elért eredményeket; az EU tagjaként, illetve a Közös Agrárpolitika részeseiként a magyar gazdák sikerrel integrálódnak az egységes piacba, nyertesei lehetnek a csatlakozásnak.

1. A CSATLAKOZÁSI TÁRGYALÁSOK EREDMÉNYEI

A csatlakozási tárgyalások eredményei, az integráció feltételrendszere a következőkben foglalható össze:

- A külföldiek földvásárlási moratóriuma három évvel meghosszabbodott. A csatlakozási tárgyalások egyik legfontosabb eredményének tartjuk, hogy a magyar földet magyar kézben tudjuk tartani. Az Európai Unió elfogadta a külföldiek termőföldtulajdonhoz jutásával kapcsolatos *védzáradékra bejelentett magyar igényt*. Ezt a jogot Magyarország a tőke szabad áramlásával kapcsolatos fejezetben korábban elért megállapodás alapján hétéves átmeneti ideig korlátozhatja. A védzáradék szerint ez az időszak három évvel meghosszabbítható lesz, ha lejártakor még mindig jelentős különbség áll fenn a magyarországi és a külföldi földárak között. A csatlakozási tárgyalások lezárásával így az EU-s állampolgárok földvásárlására összesen 10 éves korlátozást sikerült elérni.
- Az ágazati megállapodások között az EU-s csatlakozást követően az Unió közös költségvetéséből rendelkezésre álló mezőgazdasági támogatások két lényeges összetevő alapján kerültek meghatározásra, egyrészt a termelési kvóták, másrészt a közvetlen kifizetések mértéke, illetve ütemezése alapján. Mindkét esetben hos-

szas tárgyalások végén sikerült az Európai Unióval kompromisszumra jutni.

Minden egyes kvótával szabályozott terméknél a kiharcolt kvóta nem csak a jelenlegi termelési színvonal fenntartását biztosítja, de többségük megfelelő mozgásteret nyújt a fejlődéshez is. A megállapodás főbb eredményei az alábbiakban foglalhatók össze.

2. A CSATLAKOZÁS ÁGAZATI FELTÉTELEI

2.1 Szántóföldi növények

2.1.1 Gabonafélék, olaj- és fehérje növények (GOF)

A figyelembe vett időszakban, az idevonatkozó EU-s jogszabályok elveivel összhangban, a bázis terület 3487792 ha, a referencia-hozam 4,73 t/ha. Összehasonlításként érdemes megemlíteni néhány ország referencia-szintjét: Észtországnak 2,4 t/ha, Lengyelországnak 3,0 t/ha, Csehországnak 4,2 t/ha. Ha az utánunk legjobb cseh megállapodáshoz mérjük a kialakított magyar referencia-hozamot, az elért többlet a 2004. évben 15,5 milliárd forint többlet-támogatást ad a magyar gazdálkodóknak.

A tárgyalások során meghatározott 4,73 t/ha a súlyozott gabona termésátlagnak (referencia-hozam) nincs termelést korlátozó szerepe. Ez az érték a hektáronkénti támogatás kiszámításához használt képlet egyik eleme. Az egy hektárra jutó támogatás 2004-ben 55%-os támogatási szint mellett (25% EU-s forrás + 30% nemzeti kiegészítés) 39.745 Ft, a fehérjenövények esetében 45.738 Ft. A szántóföldi növények területalapú támogatásának kifizetése az adott gazdasági évet követő november 16. és január 31. között történik.

Amennyiben a beérkező támogatásigénylések összesítésekor kiderül, hogy a tényleges termőterület meghaladja a bázisterületet, úgy az egy hektárra kifizetésre kerülő támogatás a túllépés arányában csökkentésre kerül. Hangsúlyozandó, hogy a bázisterület nincs gazdálkodónként nevesítve, és a gabona, olaj- és fehérjenövények aránya is szabadon változtatható.

A támogatási jogosultság feltétele, hogy a 19 ha-nál nagyobb GOF területen gazdálkodók a terület meghatározott százalékát (jelenleg 10%-ot) ugaroltassák. A pihentetett területre is jár a területalapú támogatás és lehetőség van a területen nem élelmiszer és nem takarmány célú növénytermesztést folytatni (pl. biodízel előállításra repce, energiaerdő stb.).

A jelentős összegű területalapú támogatás mellett a gabonatermesztők részére az EU-s csatlakozás további előnyöket jelent. A csatlakozás napjától teljes mértékben kiterjesztett közösségi intervenciók rendszer kiszámítható, stabil piaci viszonyokat fog eredményezni. Amennyiben a piaci ár a jelenleg érvényes, intervenciók ár 24.476 Ft/t alá csökken, akkor bármely piaci szereplő – termelő, kereskedő, árutulajdonos stb. – felajánlhatja búza, durumbúza, ár-

pa, rozs, kukorica és cirok készleteik intervenciók felvásárlására november 1-jétől a következő év május 31-ig.

A kukorica-termelés területén egy átlagos 6,9 t/ha termésátlagot elérő kukoricatermesztő vállalkozás hektáronkénti bevétele a csatlakozás előtt 2002-ben (8.000 Ft/ha földalapú támogatás mellett), kb. 20.000 Ft/tonna felvásárlási árral számolva 146 ezer Ft körül alakul. A csatlakozás első évében 55%-os induló közvetlen támogatási szint mellett, legalább 24.300 Ft/t intervenciók árral számolva 6,9 t/ha termés esetén a hektáronkénti bevétel 207 ezer Ft-ra emelkedik, ami 61.414 Ft/ha többlet bevételt jelent.

Összegezve: 2004-ben a becsült többlettámogatás és árbevétel összesítve mintegy 100-120 milliárd forint jövedelmi pozíciójavulást eredményez a gabonafélék, olaj- és fehérjenövények termelőinek.

Meg kell jegyezni, hogy a *durumbúzát termesztő gazdálkodók a szántóföldi növények területalapú támogatásán felül speciális támogatásra jogosultak.*

2.1.2 Cukor és izóglükóz

A tárgyalások eredményeként a cukor esetében 400.454 t „A” és 1.230 t „B” kvótát, az izóglükóz esetében pedig 127.627 t „A” és 10.000 t „B” kvótát kapott Magyarország.

A rendtartás a feldolgozott termékekre, vagyis a cukorra irányul. Az EU által biztosított értékesítési és árgarancia a termelési kvóták határain belül érvényes.

Az EU védi belső piacát a harmadik országokból származó importtal szemben, export-visszatérítést alkalmaz a az A és B kvótából belföldön nem értékesíthető feleslegek értékesítésének elősegítésére, valamint intervenciók felvásárlást is biztosít a termelők számára. A „minimális repárat”, amelyet a termelő kap a cukorgyártól a beszállított, megfelelő minőségű, kvótán belüli repáért, a Bizottság alapítja meg a cukorrépa alapár figyelembe vételével (11.288 Ft/t). A minimális repáár „A” répa esetében 2001/2002-ben 11.330 Ft, „B” répa esetében pedig 7.862 Ft volt tonnánként.

Egy átlagos, 44 t/ha termésátlagot elérő cukorrépa-termelő hektáronkénti bevétele a 2001. évben, 4.134 Ft/ha közvetlen támogatás és 7.859 Ft/t értékesítési átlagár mellett 354.017 Ft volt. A csatlakozás első évében, változatlan termésátlag esetén, a 11.288 Ft/t irányárral számolva, a hektáronkénti bevétel 50.2542 Ft-ra emelkedik. Ez hektáronként 148,5 ezer Ft bevételnövekedést jelent.

Becslések szerint az áremelkedés a 2004. évben mintegy 9,5 milliárd Ft bevétel növekedést eredményezhet a cukorrépa-termelőknek.

2.1.3 Dohány

Magas munkaerőigénye és így (főként a kedvezőtlenebb adottságú térségekben) a vidéki foglalkoztatottság-

ban játszott fontos szerepe miatt a Közös Agrárpolitika a dohánytermesztőket jelentős támogatásban részesíti. A támogatott termelés alapja az a kvóta, amely a dohánytermelő által előállított száraz dohányra vonatkozik. A szektoron belül a Virginia és a Burley fajták eltérő mértékben részesülnek támogatásból. Az elért 12.355 t kvóta azonos az EU induló ajánlatával.

A Virginia tonnánkénti támogatása 718.180 Ft, míg a Burley-é 562.494 Ft. Ez a támogatási szint, még az 55%-os induló mérték mellett is, jelentősen meghaladja az ágazat jelenlegi támogatottságát, ami a termelői szárazdohány és a fermentált dohány versenyképességét biztosítja. Becslések szerint az áremelkedés a 2004. évben mintegy 3,8 milliárd Ft bevételnövekedést eredményez a dohánytermelőknek.

2.2 Állattenyésztés

2.2.1 A szarvasmarha ágazat

A csatlakozási tárgyalások végső szakaszában a magyar tárgyalódelegációnak sikerült elérnie, hogy az ágazat jövőjét meghatározó tejkvóta-kérdés a húsmarha támogatásokkal egy csomagban kerüljön tárgyalásra. Ennek köszönhetően, a szarvasmarha ágazat egészét tekintve, a fejlesztési lehetőségeket is biztosító megállapodás született.

Tejkvóta

A Magyarország számára elfogadott nemzeti kvóta két részből áll: feldolgozói kvóta: 1.782.650 tonna, illetve közvetlen értékesítési kvóta: 164.630 tonna, összesen 1.947.280 tonna. Megjegyzendő azonban, hogy a közösségi jogszabályok lehetőséget nyújtanak a kétféle kvóta közötti átcsoportosításra, vagyis a felvásárlóknak és feldolgozóknak értékesített tej mennyiségének növelésére a közvetlen értékesítés terhére. Összességében a további 42.780 tonna tartalék kvótamennyiséget is figyelembe véve az országos kvóta mennyisége 2006-ban 1.990.060 tonnára nőhet. Az egy főre eső éves tejfogyasztás 2001-ben 176 kg volt, így a kialakított kvóta-mennyiség 20%-os hazai fogyasztás-növekedés esetén is biztosítja a lakosság ellátását.

Magyarországon 1996 óta működik tejkvóta rendszer, amely sok hasonlóságot mutat az EU-s rendszerrel. A feldolgozóknak értékesített tej mennyisége (a Terméktanács 2001. évi adatai alapján) 1.725 millió liter volt (az elfogadott kvóta ezt a volument meglehetősen pontosan tükrözi), amelyből az EU minőségi követelményeit kielégítő – a hazai extra minőségi osztály – mennyiség csupán 1.425 millió liter volt.

Az intervenciós felvásárlás a vajra, illetve sovány tejporra terjed ki. E két termék piaci árának stabilizálásán keresztül biztosítható a tejtermelő gazdák drasztikus ingadozásoktól mentes, megfelelő színvonalú jövedelme. A

vaj intervenciós ára jelenleg 795.885 Ft/t, a sovány tejporé 498.386 Ft/t. A piaci egyensúly fenntartása érdekében lehetőség van bizonyos tejtermékek (vaj, tejszín, sovány tejpor és egyes sajtféleségek) magántárolásának költségátvitelére is. Mindezen intézkedéseket kiegészítik továbbá egyéb, a belső felhasználást ösztönző, termékenként eltérő célú támogatások, mint az iskolatej-program, a szociális, diszkriminációmentes támogatások, illetve a tejpor takarmányokban történő felhasználásának a támogatása; ezek a kvótával rendelkező termelő számára stabil, kiszámítható, biztos felvevőpiacot eredményeznek.

Az EU-s szabályozás szerint kizárólag a hazai extra minőségnek megfelelő tej kerülhet humán fogyasztásra. Ez a mennyiség jelenleg Magyarországon 1,475 milliárd liter, az összes beszállított tej mennyiség 85%-a.

A húsmarha ágazat támogatásai

A tárgyalások eredményeként speciális húsmarha támogatásra az EU induló ajánlatánál több mint kétszer nagyobb kvótában állapodtak meg a tárgyaló felek, ezzel maximálisan 94.620 db húsmarha után lehet támogatást elszámolni. Ez a nagyobb kvóta a jelenlegi, támogatásra jogosult 9 hónapnál idősebb húsmarha állományunkat tekintve mintegy 50.000-es növekedésre ad lehetőséget. Ugyancsak jelentős mozgásteret ad a húshasznú anyatehén állományra kapott 117.000 egyedes kvótánk, ez a jelenlegi szinthez képest mintegy 60.000-es tartalékot jelent. Vágási támogatásként borjúra és felnőtt állatra összesen 235.998 db-os kvótához jutottunk. A kiegészítő szarvasmarha támogatás címen kapott EU-forrás 2004-ben 392 millió forint nemzeti ágazati célokat szolgálva további termelést segítő, korszerűsítő célokra hasznosítható (pl. tenyésztő szervezetek támogatása, teljesítmény-fejlesztés, normatív termelői támogatás). A célok meghirdetése az EU-s szabályok által behatárolt keretek között nemzeti hatáskörbe tartozik.

A tejkvóta mellett a szarvasmarha ágazat meghatározó EU-s szabályozási elemei a különböző közvetlen húsmarha támogatások. A támogatásokat a fent meghatározott kvóták, az úgynevezett támogatási felső korlátok mértékéig lehet folyósítani. Természetesen a kvótán felül is tarthat állatot a termelő, azt a piacon szabadon értékesítheti, de arra nem jár támogatás.

Az anyatehén-támogatás 2004-ben az 55%-os induló szinten is 8.008 forinttal meghaladja a jelenlegi 20.000 Ft/állat mértéket. 2003-tól az EU-s harmonizáció jegyében bevezetésre kerül a húsmarha prémium is hazánkban, 12.000 Ft/állat összegben. Ebben az esetben az 55%-os induló EU-s támogatás több mint kétszeres, 14.675 forintos növekedést jelent. *A vágási prémium, ami jelenleg Magyarországon nincs, egyértelműen plusz-támogatást jelent a gazdáknak.*

Becslések szerint a csatlakozás első évében, 55%-os közvetlen támogatási szint mellett, a vágómarha-termelés egyedenkénti bevétele az értékesítési átlagár, az EU-s intervenció ár bevezetésének hatására történő emelkedésnek is köszönhetően, a 2001. évi bevételhez képest mintegy 70.000 Ft-tal emelkedik.

A húsmarha-támogatásra jogosult állatokhoz megfelelő nagyságú takarmánytermő területtel kell rendelkezni. A szükséges területnagyság 2 nagyállat-egységenként 1 hektár, amelynek megléte alapfeltétele a támogatásokra való jogosultságnak. Mindezzel az extenzív tartást kívánják ösztönözni. Az a gazdálkodó, aki ennél extenzívebb tartást vállal, további támogatásokhoz juthat, ami a támogatásra jogosult egyedenként további 20.000 Ft lehet.

2.2.2 Sertés, baromfi

Az Európai Unióban a sertés és a baromfi, valamint a tojás termékpálya kisebb eltérésekkel az ún. „puha rendtartású”, viszonylag lazán szabályozott ágazatok közé tartozik, ami azt jelenti, hogy a központi uniós forrásból finanszírozott támogatások köre rendkívül szűk, a piaci verseny erőteljesen dominál. Támogatásokhoz csak pályázat útján lehet jutni (pl. végtermék exporttámogatás egyes termékekre, extenzifikáció, állománycsökkentés, piacra jutás elősegítése, marketing támogatás, sertéshús magántárolása, tenyésztésfejlesztés). A sertésre és a baromfira (tojásra) nincsen termelési kvóta, közvetlen kifizetés, intervenció. A meglévő szabályozó elemek elsősorban élelmiszerbiztonsági, környezetvédelmi, állatjóléti, takarmányozási, illetve az előállított termék minőségére vonatkozó előírások.

A magyar gazdálkodók számára a csatlakozás kedvező hozadéka lehet, hogy a piac ciklikusságainak kiegyenlítésére az EU-s szabályozás magántárolási támogatásokat biztosít egyes piaci szereplők (feldolgozók, kereskedők) részére. A piaci feleslegek levezetésére exporttámogatások folyósítására van lehetőség (pályázatos rendszerben), aminek a sertés és baromfi ágazat esetében azért van nagy jelentősége, mert a jelenlegi nemzetközi (WTO) megállapodások Magyarországnak ezt nagyon korlátozottan teszik lehetővé.

A két gabona-igényes ágazatot hátrányosan fogja érinteni a búza és kukorica árak előzőekben bemutatott növekedése. Jelenleg a sertés termelői árak is magasabbak Magyarországon, mint az EU-tagállamokban. A versenypozíciókat leginkább az rontja, hogy a sertés- és baromfitartók hatékonysága a fejlesztések elmaradása miatt alacsony.

2.2.3 Juh ágazat

A tárgyalások eredményeként az EU kezdeti 1.026.910 egyed ajánlatával szemben 1.146.000-as kvótában állapodtunk meg. Ez a kvóta ún. „támogatási felső határ”, en-

nek túllépése esetén nincs további támogatási lehetőség. A támogatás anyajuhra, jérére és anyakecskére igényelhető, mértéke: 5.061 Ft/állat/év (anyakecske esetében ezen összeg 80%-a). A KSH adatai szerint a hazai juhállomány 1.103.000 db volt 2002 decemberében.

Ez a támogatási összeg még az 55%-os induló szint esetében is közel kétszerese a jelenlegi hazai támogatásnak (1.500 Ft/állat).

2.3 Zöldség és gyümölcs

Természeti adottságaink és termelési hagyományaink alapján az ország szinte minden körzetében kialakítható az EU-s piacokon jól értékesíthető zöldségek, illetve gyümölcsök termelése.

Magyarországon már jelenleg is az EU-éval azonos minőségi előírások vannak érvényben. A minőségellenőrzés rendszere szintén az EU szabályai szerint működik. A csatlakozással nem lesznek új szabványok, az Élelmiszerkönyv alapján a mai szabványok EU-harmonizáltak.

Az Európai Unió a TЭСZ-ek (Termelői Értékesítő Szervezetek) előzetes elismerésénél, 5 éven át csökkenő mértékben, a zöldség-gyümölcs kultúráknál 1 millió euróig (242,5 millió Ft) terjedő árbevételig az árbevétel 5-5-4-3-2%-ának, továbbá a 242 millió Ft fölötti részre az árbevétel további 2,5-2,5-2-1,5-1,5%-ának, de legfeljebb 24,2 millió Ft-nak megfelelő nagyságú támogatást ad. Az elismert TЭСZ-ek is kapnak támogatást, ami elérheti azok árbevételük 4,1%-át.

A termelők a TЭСZ-eken keresztül az EU-tól támogatást fognak kapni évente meghatározott mennyiségű paradicsom, őszibarack és körte feldolgozására (gyümölcslére ez nem vonatkozik). A támogatás kedvezményezettje termeltetési szerződés alapján a TЭСZ és azon keresztül a termelő. Paradicsomnál 130.790 t után 1,1 milliárd Ft, őszibarack esetében 1.616 t után 18,7 millió Ft, körte 1.031 t után 40,4 millió Ft az éves támogatási keret.

Meghatározott zöldség-gyümölcs termékek (16 félé) után – túlkínálat esetén – intervenció célú árukivonási támogatás kapható. Csak a szabványnak megfelelő, osztályozott árura adható árukivonási támogatás. Az intézkedés alkalmazásának feltétele az EU-s előírásoknak megfelelő TЭСZ-ek működése.

Az ipari paradicsom-termelés támogatása már a csatlakozás évétől 100%-os szinten adható. A 2001. évi, 19,25 t/ha átlagos termés hozamot elérő ipari paradicsom-termesztő gazdaság hektáronkénti bevétele, 1.827 Ft/ha közvetlen támogatás és 18.100 Ft/t értékesítési átlagár mellett 350.252 Ft volt. A csatlakozás első évében, 100%-os közvetlen támogatási szint, változatlan termésátlag és a prognosztizált 22.322 Ft/t értékesítési átlagár esetén, a gazdaság hektáronkénti bevétele 299.503 Ft-tal, 590.749 Ft-ra emelkedik.

A gyümölcsösök telepítésének támogatását az EU általában véve nem tiltja, nincsen területi korlátozás, mind nemzeti, mind EU-s forrásból (EMOGA Orientációs Alap) adható támogatás. Az egyetlen korlátozást az jelenti, hogy az alma, a körte és az őszibarack esetében új ültetvények telepítése nem támogatható. Meglévő ültetvények felújítása, korszerűsítése (pl. fajtaváltás) azonban ezeknél is támogatható a Strukturális Alapok előírása szerint.

A túltermelés csökkentése érdekében időnként (legutóbb 1997/98-ban) az alma, körte, illetve őszibarack ültetvények kivágására ad támogatást az EU. A támogatás mértéke akkor 1.205.000 Ft/ha volt; az érintett területen ez a három gyümölcsfaj 15 évig nem telepíthető, tulajdonosváltás esetén sem.

2.4 Szőlő-bor

A borágazat területén az EU elfogadta és átveszi a toka-ji borkülönlegességekre vonatkozó előírásokat. A tárgyalások eredménye, hogy Magyarországot a C.I.b. bortermő zónába sorolták. Ebben a zónában az asztali boroknál 10 évig a magyar bortörvénynek megfelelő 7,7%-os minimális alkoholtartalom előírás érvényesül (a 10 éves átmenetet követően viszont a 8%-os alkoholtartalomnak kell megfelelni), a minőségi boroknál pedig a jelenlegi magyar törvényi előírásnál 0,1%-kal kevesebb, azaz 9,0%. A mustok javítására must sűrítmeny mellett a cukor is alkalmazható lesz, hasonlóan a jelenlegi magyar gyakorlathoz.

A csatlakozástól lehetőségünk lesz arra, hogy a meglévő ültetvények kivágását követően azokat újratelepítsük. Egy ültetvény kivágása után a kivágott ültetvény nagyságával megegyező nagyságú területre vonatkozó újratelepítési jog keletkezik. Ennek alapján a csatlakozás előtti 5 vagy 8 év alatt (választható), a Magyarországon engedéllyel kivágott, de még nem pótolta ültetvények újratelepíthetők lesznek, ez a lehetőség lényegében növelni fogja a jelenlegi szőlőültetvény területet.

A termelési potenciál szabályozásához tartozik a szőlőtermő felületek termelésből való végleges kivonásának a támogatása, illetve az ültetvények szerkezetének javítása. A kivágási támogatás alkalmazásáról szóló döntést a tagállam hatáskörébe tartozik. A támogatás hektáronkénti összegét is a tagállamok határozzák meg, amely nem lehet több egy, a Közösség által megszabott felső határnál. A szerkezetjavítási támogatás segíti a termelésnek a piaci igényekhez való jobb alkalmazkodását; gyakorlatilag az ültetvénytelepítés költségeinek részbeni fedezését teszi lehetővé. A szerkezetváltási programok kiterjedhetnek például a jobb fajtára, vagy a jobb művelési technológiára való áttérésre.

A csatlakozás várhatóan a borszőlő értékesítési átlagárának emelkedését hozza. A 2001. évi, 9,89 t/ha átlagos terméshozamot elérő borszőlő-termesztő egyéni gazdaság hektáronkénti bevétele, 8.257 Ft/ha közvetlen támogatás

és 49.137 Ft/t értékesítési átlagár mellett 494.222 Ft volt. A csatlakozás első évében, változatlan termésátlag esetén, közvetlen támogatások nélkül, az értékesítési átlagár prognosztizálható emelkedésének köszönhetően a gazdaság hektáronkénti bevétele 646.347 Ft-ra emelkedik.

A minőségi borok különleges státuszt élveznek az EU borászati szabályozásában, rájuk gyakorlatilag nem vonatkoznak a piacsabályozási intézkedések. Az EU nem szól bele a minőségi borok sokszor speciális szabályozásába, csak keretszabályokkal törekszik bizonyos szempontokat, alapkövetelményeket egységesen érvényre juttatni, ezáltal egyben a versenyegyenlőséget is szavatolni.

Az asztali borok és a must viszont piacsabályozás hatálya alá esnek. Ezek az előírások a borpiaci egyensúly helyreállítását hivatottak megvalósítani. Céljuk a termelői árak támogatása, így az asztali borok ára biztosítja a termelők számára a megélhetést. Lehetőséget adnak a borok lepárlásának (a borfelesleggel sújtott területeken önkéntes és krízislepárlás), a magánraktározásnak, a szőlőlékészítésnek és az asztali borok, likőrborok, szőlőlé és a szőlőmust exportjának támogatására.

Termelési adottságaink, a borkultúránkban rejlő értékeink jobb kihasználását fogja előmozdítani, hogy az uniós tagság lehetőséget ad a termelői integráció, a borértékesítési társulások, pincészövetkezetek létrehozásának fokozott ösztönözésére. Az EU-tagság ugyanakkor megköveteli a borhamisítás elleni szigorúbb és keményebb fellépést és a borászati ellenőrző rendszer megerősítését.

3. AZ AGRÁR- ÉS VIDÉKFEJLESZTÉS

Magyarország az Európai Unióhoz csatlakozása után, 2004 májusától jogosulttá válik az EU Strukturális Alapjainak támogatására, melyek elsődleges célja, hogy segítsék a tagállamok, valamint a régiók közötti fejlettségi különbségek csökkentését. A Strukturális Alapok igénybevételehez a tagállamok, illetve a jelöltek Nemzeti Fejlesztési Tervet (NFT) készítenek, melyben összefoglalják a legfontosabb célkitűzéseket és prioritásokat.

Az NFT Agrár- és vidékfejlesztés Operatív Programja három fő célt jelöl meg, melyekhez 11 intézkedés társul; ezek részletes feltételeit a korábbi fejezetben bemutattuk, ezért itt csak felsoroljuk:

a. A versenyképes alapanyag-termelés megalapozása a mezőgazdaságban

A versenyképes alapanyag termelést a termelési költségek csökkentésével, a gazdaságok eszközellátottságának, technológiai színvonalának emelésével, a termékek minőségének javításával, a higiéniai és az állatjóléti körülmények színvonalának emelésével, a gazdaságok versenyképességének növelésével, a piaci hatékonyság fokozásával lehet megalapozni. Ennek érdekében kiemelt feladat:

- A mezőgazdasági beruházások támogatása,
- A fiatal gazdálkodók pályakezdési, szakmai továbbképzés és átképzés támogatása,
- Az erdőgazdálkodás korszerűsítése,
- A halászat modernizálása.

b. Az élelmiszer-feldolgozás korszerűsítése

A minőségvezérelt szemlélet, az egészséges élelmiszerek előállítása alapvető fontosságú a piaci pozíciók megtartása és javítása érdekében. Az élelmiszerbiztonsági, higiéniai szempontok fokozott érvényesítése, az élelmiszer-feldolgozásból származó környezetterhelés, a jelentős mennyiségű termelési hulladék megfelelő kezelése alapvető követelmény. A kitűzött feladat megvalósításához egy intézkedés és több megvalósítandó cél tartozik:

- A mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének fejlesztése.

c. A vidéki térségek fejlesztése

A prioritás legfőbb célja a vidék felzárkózásának elősegítése. Ezen belül csökkenteni, illetve megszüntetni a vidéki térségekben kialakult gazdasági és társadalmi hátrányokat, a fejlesztési források hiányát, javítani a vidéki lakosság életminőségét, életfeltételeit, jövedelmi helyzetét, és ezáltal megelőzni, mérsékelni a kistelepülések elnéptelenedését, előregedését, a gazdaság jobb infrastrukturális ellátottságú (városi) térségekbe áramlását, a vidék tájjelemeinek és arculatának további erőzóját.

A prioritás megvalósítását – összhangban az EU vidékfejlesztési politikájával és az unió országainak vidékfejlesztési gyakorlatával, melynek lényege a több lábon állás – a következő intézkedésekkel javasolja a terv:

- A vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése,
- A mezőgazdasághoz kötődő infrastruktúra fejlesztése,
- Az alapvető szolgáltatások elérésének megkönnyítése a vidéki vállalkozók és lakosság számára,
- A falufejlesztés és falufelújítás, a vidék tárgyi és szellemi örökségének védelme és megőrzése,
- A közösségi kezdeményezésű programok támogatása (LEADER+).

A vidékfejlesztés és egyéb intézkedések

Kidolgozás alatt áll Magyarország Nemzeti Vidékfejlesztési Terve az úgynevezett kísérő intézkedések alkalmazására, melynek intézkedései az EMOGA Garanciarésztlegéből támogatathatók. A kísérő intézkedések elsősorban arra szolgálnak, hogy támogassák a szerkezeti (strukturális) változásokat a mezőgazdaságban. Olyan támogatásokról van szó, amelyek igénybevételéhez – a támogatások jellegéből eredően – nincs szükség saját

erőre, de csak meghatározott feltételekkel folyósíthatók. Ebbe a körbe a következő intézkedések tartoznak:

- Korai (korkedvezményes) nyugdíjaztatást,
- Kedvezőtlen adottságú és környezetvédelmi megszorítások alá tartozó térségek gazdálkodói támogatása,
- Az agrárkörnyezet gazdálkodási támogatása az egyetlen kötelezően alkalmazandó eleme az EU vidékfejlesztési rendszerének. Az EU elismeri, fokozottan honorálja a környezetvédelem, a tájfenntartás érdekében végzett gazdálkodás többletteljesítményét, lehetőséget teremtve a földalapú támogatások jelentős kiegészítésére. Az agrár-környezetvédelmi támogatások különböző környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazását segítik elő, az előre kidolgozott célprogramok, legalább 5 évre történő felvállalási kötelezettség mellett, pályázatos úton igényelhetők.

A támogatás lehetséges felső határa: évente 151.680 Ft/ha szántóföldi növények, 113.760 Ft/ha gyepgazdálkodás, 227.520 Ft/ha álló kultúrák (ültetvények) és egyéb földhasználat esetén, de ezt a mértéket az EU egyetlen országa sem alkalmazza.

- Mezőgazdasági területek erdősítése.

4. AZ ÚJ TAGORSZÁGOK

ÁTMENETI TÁMOGATÁSI LEHETŐSÉGEI

A csatlakozási tárgyalások eredményeként az új tagországok a mezőgazdasági termelők meghatározott körének adhatnak olyan támogatásokat, melyeket a régi tagországok gazdálkodói nem kaphatnak. Ezek a támogatások is a vidékfejlesztési támogatások, az úgynevezett kísérő intézkedések körébe tartoznak.

Félig önálló gazdaságok támogatása (árutermelő gazdaságok kialakítása). Azok az egyéni gazdaságok, melyek jórészt ugyan önállóságra termelnek, de a szükségleteiken felüli részt értékesítik – tehát egyben már árutermelők is –, támogatást kaphatnak, ha üzleti tervvel bizonyítják, hogy a jövőben (öt év alatt) gazdaságilag életképes vállalkozások lesznek. A támogatás felső határa gazdaságonként egységesen 242.500 Ft. A támogatás felhasználása nem megkötött, öt éven át folyósítható, de három év után felül kell vizsgálni. Ha az üzleti tervben lefektetett célok nem teljesülnek, a támogatás folyósítását le kell állítani, de a kifizetett támogatásokat nem lehet visszakövetelni. Az alkalmazásban rejlő lehetőségeket, előnyöket az átállni szándékozó gazdálkodók számának felmérése után lehet kifejteni.

Termelői csoportok (szövetkezetek) létrehozásának támogatása. Közismert, hogy az új tagországokban az egyéni gazdaságok zöme egymástól elszigetelten és egyenként, egy-egy termékből kis mennyiséget előállítva termel, a termelők szövetkezetei (szövetkezései) nem elterjedtek. A támogatás termelői csoportok (szövetkezetek) megalaku-

lását segíti azáltal, hogy egy termelői csoport öt éven keresztül kap támogatást, összesen legfeljebb mintegy 94,5 millió Ft összegben. Az első két évben a támogatás felső határa 24,25 millió Ft, majd 21,8 millió Ft, 14,55 millió Ft és 12,12 millió Ft, de a támogatás a termelői csoport áruforgalmától is függ. Az intézkedés magyarországi alkalmazása feltételeinek egyeztetése az Unióval folyamatban van.

EU előírásoknak (standardoknak) való megfelelés támogatása. Azoknak a gazdaságoknak nyújtandó segítség, melyek nem képesek megfelelni különböző EU-előírásoknak. A támogatás segíti a gazdálkodókat az Unió környezeti-, higiénés, állatjóléti-, élelmiszerbiztonsági-, és munkavédelmi előírásainak teljesítéséhez kapcsolódóan felmerülő költségek fedezésében. A támogatás 5 évre adható, de évente azonos mértékben csökken, öt év alatt nullára. A támogatás az első évben nem haladhatja meg a 48.500 Ft-ot hektáronként vagy az alternatív módon (például állategység alapján) számított megfelelő összeget.

Technikai segítségnyújtás. Ez a támogatás a gazdálkodókat nem érinti, mert tulajdonképpen az EU hozzájárulása a támogatási rendszer működtetésével kapcsolatos költségekhez.

A források tehát két részből tevődnek össze. Egyrészt az AVOP a Strukturális Alapokból 18,16%-kal részesedik (a jelenlegi EU-tagországok átlagos részesedése 12%), mely 2004-2006 közötti évekre vetítve összesen mintegy 76 milliárd forint, másrészt a Garancia Részlegből megközelítően összesen 128 milliárd forint fordítható a kísérő intézkedésekre. A támogatási összeg éves bontásban a következők szerint várható:

TÁMOGATÁS ÉVENKÉNT (Mrd Ft)				
Támogatás forrása	Összes Mrd Forint	2004	2005	2006
Orientációs Részleg	76,31	19,40	26,51	30,40
Garancia Részleg	128,13	29,10	48,20	50,83

A fenti forrásokhoz való hozzájutást megkönnyíti a SAPARD program. A SAPARD programmal az Európai Unió egyik célja az volt, hogy begyakoroltassa és így megkönnyítse a strukturális alapokból az agrárágazatra és a vidékfejlesztésre szánt támogatások igénybevételére való felkészülést.

5. A NEMZETI TÁMOGATÁSOK

A Közös Agrárpolitika intézkedései mellett, a vonatkozó EU-s irányelvekkel összhangban a tagállamoknak lehetőségük van bizonyos nemzeti támogatási intézkedések átmeneti alkalmazására is. Azt tervezik, hogy bizonyos

nemzeti hatáskörben maradó agrártámogatási konstrukciókat a csatlakozás után is tovább működtetnek, illetve újakat vezetnek be. Ezek teljes egészében csak a 2004. évi támogatási rendelet kihirdetésekor válnak ismertté, de a vonatkozó EU-s szabályozás pontosan körülhatárolja azokat a támogatási lehetőségeket, amelyek nemzeti támogatás formájában nyújthatók lesznek. A nemzeti támogatások lehetnek a már a csatlakozást megelőzően is alkalmazott EU-konform támogatások, illetve a taggá válásunk után bármikor kezdeményezhetünk új nemzeti támogatást az uniós elvekkel összhangban, a Bizottság egyetértésével.

A nemzeti támogatások sajátossága, hogy jelentős mértékben koncentrálnak az agrárágazatban felgyülemlett technológiai lemaradások pótlására. Mivel az EU-s támogatások aránya a közvetlen termeléshez kapcsolódóan erősen növekszik, ezért is célszerű a nemzeti forrásokat elsősorban a fejlesztésekre koncentrálni.

6. A KÖZVETLEN KIFIZETÉSEK, VERSENYFELTÉTELEK

A csatlakozási tárgyalások eredményeként a magyar gazdálkodók olyan támogatási körülmények között működhetnek a kibővült Európai Unió egységes piacán, amelyek biztosítják számukra a tisztességes verseny feltételeit.

Ami a támogatásokat illeti, a magyar termelők az első naptól kezdve a többi tagország termelőivel azonos feltételekkel vesznek részt a piaci intervenciós intézkedésekben (gabona, marhahús, tejpor, vaj és bor), az export- és a vidékfejlesztési támogatásokban. Ugyanazokra a termékekre vonatkozó és teljesen azonos mértékű exporttámogatásban fogunk részesedni, mint a francia, dán vagy holland gazdák és exportőrök.

Az EU-s agrártámogatások legnagyobb tételét képező közvetlen támogatások fokozatosan kerülnek bevezetésre azt követően, hogy az EU-tagországok sokáig vitatták ezen támogatási forma létjogosultságát az új tagok esetében.

Az új tagországok gazdái közösségi forrásból 2004-ben a közvetlen támogatások 25%-át, 2005-ben 30%-át, 2006-ban 35%-át kapják meg, majd ez további fokozatos emelkedés után 2013-ban éri el a 100%-ot. A tárgyalások eredményeként ugyanakkor mód van a közvetlen támogatások nemzeti költségvetésből történő kiegészítésére, minden évben maximum 30%-kal. Lényeges szempont és hangsúlyozandó, hogy a közösségi jog értelmében nemzeti támogatást közvetlen kifizetés céljára az EU hozzájárulása nélkül egyetlen tagország sem folyósíthat.

Azzal a lehetőséggel, hogy hazai forrásból 30 százalékponttal kiegészíthetők a közvetlen támogatások, gazdálkodóink már az első évben az EU jelenlegi gazdálkodóinak biztosított szint több mint felét (55%-át) megkaphatják. A kiegészítéssel az átmeneti időszak 6 évre rövidül

(az első évben már 55%, a második évben 60%, a harmadik évben 65%). A hetedik évben, amikor az EU-s hozzájárulás 70% lesz, a magyar kiegészítéssel ez 100%-ot jelenthet.

Az egy hektárra vetített közvetlen támogatás meghatározásánál fontos szerepet játszik a történelmi referencia termésátlag, amely hazánk esetében 4,73 t/hektár. Így gyakorlatilag a magyar termelők már az első évben a portugál és spanyol gazdákkal azonos támogatást kapnak (mivel ott a termésátlag 3,0 t/ha alatt van).

va!) elnevezés a Magyarországon gyártott, 100%-ban gyümölcsből és törkölyből készülő párlatokra. (Hasonló védelemben eddig csak három szeszestital részesült az EU-ban: grappa, Korn és ouzo).

8. A VÉDZÁRADÉK

A tárgyalások során az EU Bizottság javaslatára a csatlakozási szerződésbe bekerülő általános „védzáradék” lehetőséget nyújt arra, hogy a csatlakozást követően esetlegesen kialakuló, előre nem látott súlyos piaci zavarok ese-

A KÖZVETLEN KIFIZETÉSEK ÜTEMEZÉSE AZ ÁTMENETI IDŐSZAKBAN

A jelenlegi tag államoknak járó tételes támogatás %-ában

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU forrás	25	30	35	40	50	60	70	80	90	100
EU és nemzeti	55	60	65	70	80	90	100	100	100	100

7. AZ EGYÉB TÁRGYALÁSI EREDMÉNYEK

Sikerült az Európai Unióval jó néhány derogációs (átmeneti mentességi) kérést, illetve a magyar sajátosságokat tükröző megoldást elfogadtatni. A borágazatnál már említett példákön túlmenően 44 magyar vöröshús-vágóhid 2006-ig, 21 tojótútelep legfeljebb 2009-ig kap lehetőséget az EU egyes higiéniai és állatvédelmi előírásainak teljesítésére. A belépést követő öt évig hazánkban előállíthatunk és forgalmazhatunk 2,8% zsírtartalmú tejet (a többi tagországban csak 0,5%, 1,5% és 3,5% lehet a zsírtartalom).

Az Európai Unióban átfogó védelemben részesül a pálinka (csakis így, a magyar helyesírás szabályai szerint ír-

tén, a felek között lezajlott konzultáció után – megfelelő EU-s eljárások keretein belül és az Európai Bizottság jóváhagyásával – a problémákkal szembesülő ágazatok megsegítésére védelmi intézkedéseket dolgozzanak ki. Ez a körülmény lehetőséget biztosít arra, hogy ha valamely termelési ágazatban súlyos érdeksérelmet okozó problémák keletkeznek, akkor élni lehet a megfelelő rendkívüli intézkedésekkel. Az előre nem látható események kezelésére ez a megoldás megnyugtatónak tűnik.

DR. FEHÉR ISTVÁN

TANSZÉKVEZETŐ, EGYETEMI DOCENS, SZENT ISTVÁN EGYETEM,
GAZDASÁGI INTEGRÁCIÓS TANSZÉK, GÖDÖLLŐ

„Tolle, lege et fac!!!”
Vedd, olvasd és cselekedd!!!

MEGRENDELŐ LAP

MEGRENDELJÜK ÖNÖKNÉL 2003. ÉVRE A MAG C. SZAKLAPOT. ELŐFIZETÉSI DÍJ: 2688 FT/ÉV (+ POSTAKÖLTSÉG)

NÉV: Cím:

PÉLDÁNYSZÁM: DÁTUM:

CÉGSZERŰ ALÁÍRÁS

VETMA MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓS KHT.

1077 BUDAPEST, ROTTENBILLER U. 33. MOBIL: 06 30 221-7990

A növényfajták állami elismerése

AKTUÁLIS

Martonvásáron ez év március 18-án munkatársaim nevében megtartott előadásom vázlatát – Főszerkesztő Úr biztatására – megpróbáltam utólag írásba foglalni. Akik hallgatták és most hiányosnak érzik azoktól elnézést kérek, de akik nem voltak ott, azok számára talán tartalmaz néhány új információt.

Dr. Bódis László
OMMI főigazgató-helyettes

Az év elején járt Magyarországon egy brüsszeli szakértői bizottság azzal a feladattal, hogy mintegy „átvilágítsák” az OMMI fajtakísérleti szakterületének működését és ennek alapján véleményt mondjanak néhány fontos kérdésben, mint pl.:

- megfelelnek-e a DUS és gazdasági értékvizsgálati módszerek az EU tagországok gyakorlatának,
- alkalmas-e az ún. referencia fajtagyűjtemény a megkülönböztethetőségi vizsgálatok elvégzéséhez,
- a magyar Nemzeti Fajtajegyzéken lévő fajták felkerülhetnek-e az EU Közös katalógusára.

Természetesen ezen túlmenően még számos kérdést tettek fel és részletesen megvizsgálták a kísérleti adminisztrációt is.

Örömmel mondhatom – ezt ne vegyük szerénytelenségnek – az Intézet kiállta a próbát; ami annál is inkább fontos, mert egy igen erős nemzetközi mezőnyben kellett és kell a jövőben helyt állnunk.

A hazai nemesítők számára különösen jó hír, hogy a jelenleg Nemzeti Fajtajegyzéken lévő fajták 95%-a bekerülhet az EU Közös Katalógusába.

1. Mennyiben változik az új jogi szabályozással a fajtaelismerés rendszere?

Lesz egy új vetőmagtörvény, amelyet még az év első felében elfogad a parlament, de csak az EU csatlakozás időpontjától hatályosul.

2. Változnak, de csak részben a fajtaelismerés szabályai:

- Figyelembe veszi (átveszi az EU Tanácsi direktíváit (2002/53/EC, 2002/55/EC, 2002/11/EC, 1992/34/EGK)
- Kikerülnek a törvényből a fajtatulajdonosra vonatkozó rendelkezések
- Megváltozik a Fajtaminősítő Tanács neve és döntési kompetenciája
- A fajtaelismerési határozatok kiadására első fokon az OMMI lesz jogosult, második fokon a Minisztérium
- Változnak az elismerés időtartamára vonatkozó előírások

- Újra szabályozza az állami elismerésre kötelezett növényfajok körét (az EU Közös Katalógusa alapján)

3. Mit kell tudnunk az EU Közös Katalógusról?

A Tanács 2002. június 13-i 2002/53/EC irányelve a mezőgazdasági növényfajok Közös Fajtajegyzékéről részletesen szabályozza a szántóföldi növényfajok fajtái ezen Katalógusba való felvételének előírásait, illetve az itt lévő fajták használatának módját. Ezek közül néhány lényeges elemet kiemelünk annak érdekében, hogy ismerkedjünk a jövőbeni rendszerrel.

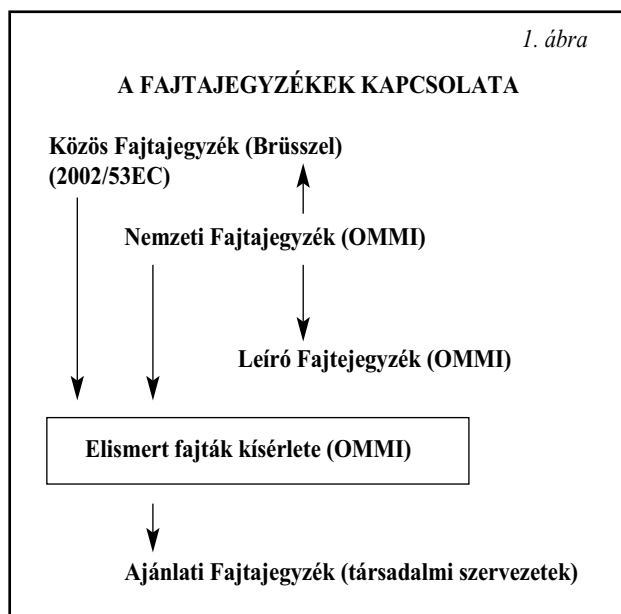
- Szükség van a fajták közös katalógusára, amely csak a nemzeti katalógusok alapján állítható össze 1.c. (2) A számok direktíva hivatkozási pontjai – cikkelyei)
- A Tagállamnak a területén az elfogadott fajták nemzeti katalógusát kell összeállítania 3.c. (1-2.)
- A nemzeti katalógusokat egységes előírások alapján kell összeállítani, úgy hogy a fajták a DUS követelmények mellett VCU vonatkozásban is kielégítő értékűek legyenek. 4.c. (1-3.)
- A VCU érték akkor megfelelő, ha az adott Tagállam katalógusában lévő más fajtához képest, a fajtajelölt kvalitásai egészét tekintve javulást jelent akár a termesztésben, akár a felhasználások során. 5.c. (4.)
- A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a fajták elfogadása elegendő számú és a szükséges tulajdonságokra kiterjedő hivatalos termesztési kísérletekre és vizsgálatokra legyen alapozva. 7.c. (1.)
- A fajták elnevezésére vonatkozóan kötelező a Tagállamok közötti információcsere. 9.c. (2-4-6.)
- A Tagállamok részére meg kell adni a jogot, hogy speciális eljárás keretében kifejezésre juttathassanak bármely kifogást, amely részükről a fajtaival szemben fennállhat. 16.c. (2.) és 18.c.
- A Bizottság az Európai Közösségek Hivatalos Közlönyének C. sorozatában közzéteszi azokat a szántóföldi növényfajtákat, amelyek a közös katalógusba kerülnek felvételre. 17.c.
- Ezen direktíva által a fajta vetőmagjának a Közösségen belül szabadon eladhatónak kell lennie, amint az a Közös Katalógusban közlésre került. 16.c. (1.)
- A Közösségi előírások nem vonatkoznak olyan fajtákra, amelyek vetőmagját vagy szaporítóanyagát harmadik országba szándékoznak exportálni. 1.c. (3.)
- A Tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az elfogadott fajtáknak a fajta fenntartása biztosított legyen. 9.c. (1-3.)
- A Tagállamok közlik a Bizottsággal a belföldi törvény fő jogszabályai rendelkezéseit, amelyeket ezen direktí-

va által adaptáltak. A Bizottság erről a többi Tagállamot tájékoztatja. 25.c.

4. Ezek után térjünk vissza a hazai szabályozásra, illetve annak EU-s kapcsolataira:

- Az EU Közös katalógusa valamennyi tagállamra érvényes, tehát az azon feltüntetett fajták mindegyike – kivéve, ahol ezt a 16 és 18 c. értelmében nem fogadták el – szabadon termeszthető és forgalmazható. Ebből következik, hogy Magyarországon is cca.: 13 ezer szántóföldi az EU-ba történő belépésünket követően szabadon forgalmazható lesz.
- A hazai elismerési rendszer eredményeként Nemzeti Fajtajegyzékre kerülő fajták – a vizsgálati és értékelési metodika megfelelőségének eredményeként – automatikusan felkerülnek az Unió Közös katalógusába, amely a Nemzeti Fajtajegyzékek összesítésével jön létre.
- Az Unió tagországai a Nemzeti Fajtajegyzék mellett, a főbb növénycsoportok fajtáiból további jegyzékeket készítenek – ezt a hazai törvény is ennek megfelelően szabályozza – úgymint Leíró és Ajánlati fajtajegyzékek.

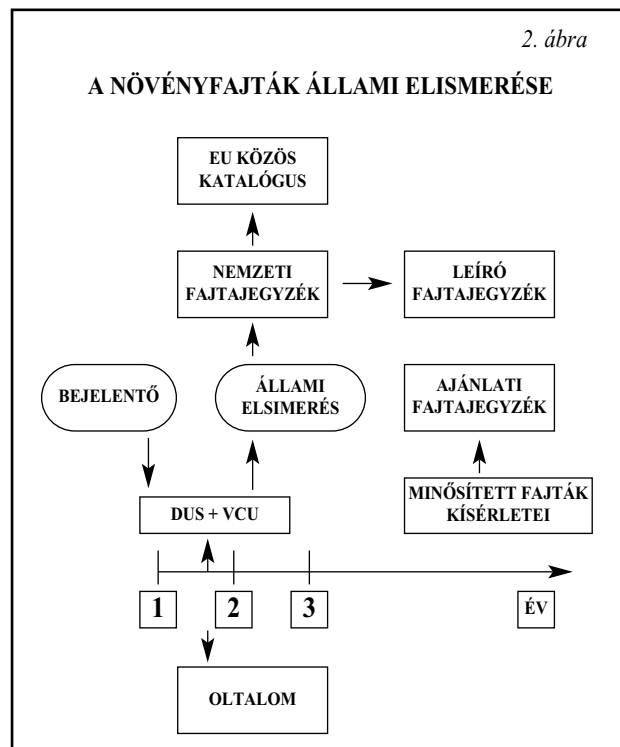
A fajtajegyzékek kapcsolatrendszerét a 1. ábra mutatja be.

5. A hazai fajtaelismerés rendszere közismert, de azért egy-két elemét célszerű felidézni:

A fajtavizsgálatok általában két egymással párhuzamosan végzett kísérlet típusban indulnak, úgymint DUS vizsgálat és gazdasági értékvizsgálat. 2. ábra

A DUS vizsgálat lényege; annak megállapítása, hogy a fajta kellő mértékben megkülönböztethető (D=distinctness), megfelelően egységes, vagyis egyöntetű (U=uniformity)) és tulajdonságait változatlan formában örökíti az utódaira, vagyis állandó (S=stability)

mity)) és tulajdonságait változatlan formában örökíti az utódaira, vagyis állandó (S=stability)

Lényeges, hogy a fajta bármilyen néven is került bejelentésre, az elismeréskor csak az UPOV szabályozásnak megfelelő nevet viselhet, vagyis bejegyezhető fajtanevvel kell rendelkeznie (előzetes egyeztetési kötelezettség).

A vizsgálatok időtartama egybehangzó eredmények esetén 2 év.

A gazdasági értékvizsgálat a fajta termesztési és használati értékének megállapítására irányul, ami növényfajonként eltérő fontosságú és jellegű tulajdonságok kisparcellás kísérleti vizsgálatát és értékelését jelenti, kiegészítve azokkal a laboratóriumi, növénykórtani és egyéb (pl.: organoleptikus) bírálatokkal, amelyek alapján a fajtáról kialakított összkép az összehasonlító értékelés után a döntés alapját képezi. Ennek modelljét az 3. ábrán szemléltetjük.

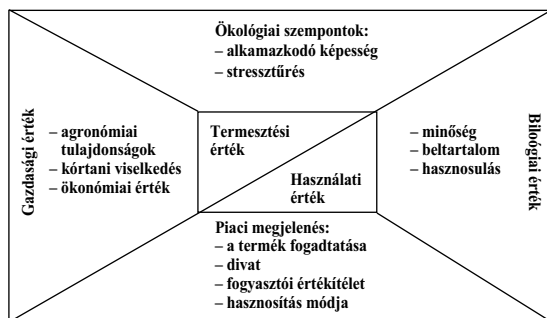
A fajta gazdasági értéke akkor megfelelő, ha a fajtajegyzékbe felvett, más fajtákhoz viszonyítva, jellemzői egészét tekintve, akár a termesztésben, akár a használati érték vonatkozásában a felhasználás során egyértelmű javulást mutat, legalább egy adott régióban (a régió itt EU-s megfogalmazásban értendő, mint ökológiai egység esetenként egy országnyi vagy annál is nagyobb területet jelent).

A vizsgálatokat az adott régióhoz, országhoz mérten optimálisan elengedő kísérleti helyen végzik, időtartama a növényfaj fontosságát is figyelembe véve 2-3 év, illetve évelő növényeknél egy termelési ciklus.

Az OMMI által végzett DUS vizsgálatok eredményei a fajták oltalmazásához is felhasználhatók.

3. ábra

A FAJTÁK TERMESZTÉSI ÉS HASZNÁLATI ÉRTÉKÉNEK MODELLJE

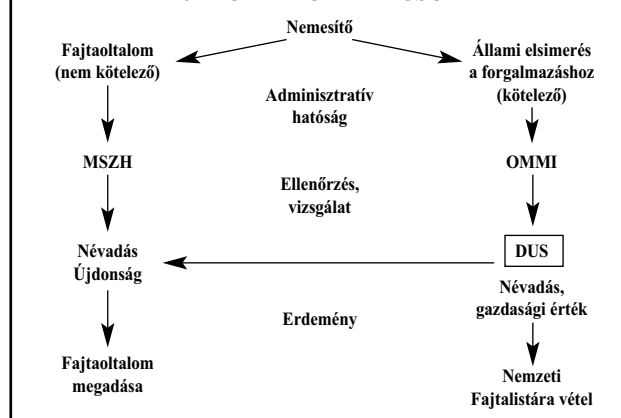
A Tagország nemzeti hatósága dönti el, hogy mely tulajdonságoknak tulajdonít fontosságot a saját területen való termesztéshez.

Az állami elismerés feltételeinek megfelelő fajtákról, az OMMI egy ún. előterjesztést készít, amely tartalmazza a legfontosabb információkat és vizsgálati eredményeket.

Az új Vetőmagtörvény a fajták elbírálására Fajtaminősítő Bizottság működését írja elő. A Bizottság döntése alapján a minősítő intézet államigazgatási határozatot hoz a növényfajta meghatározott időtartamra vonatkozó állami elismeréséről, annak meghosszabbításáról, illetve indokolt esetben a lejáratú időpont előtt a Nemzeti Fajtajegyzékről való törléséről. A fajtaelismerés rendszerét és a fajtajegyzékek kapcsolatát a 4. ábrán mutatjuk be.

4. ábra

AZ ÁLLAMI ELISMERÉS ÉS A FAJTAOLTALOM KAPCSOLATA

Az állami elismerés időtartama szőlő-, gyümölcs-, és erdészeti fajták, illetve fás szárú dísznövények esetében a megadástól számított 20. év végéig, egyéb növényfajták esetében a megadástól számított 10. év végéig tart. Az elismerés a bejelentő kérelmére – ellenőrző vizsgálat után – meghosszabbítható.

Említést kell tenni még a fajtafenntartásról, ami a bejelentő vagy megbízottja feladata. A fajtafenntartónak ren-

delkeznie kell a szükséges növényanyaggal, továbbá a fajtafenntartás egyéb szakmai és technikai követelményeivel. Az OMMI ellenőrzi a fajtafenntartás előírásoknak megfelelő végzését, illetve annak eredményességét.

6. A fajtaelismerés kapcsán beszélni kell a növényfajtához fűződő tulajdon jogról és az ezt igazoló oltalmi rendszerről, is miután ez a jövőben élesen elkülönül a fajtavizsgálatoktól.

Az 1. ábrán ezt az egymástól elkülönülő, de mégis összefüggő kapcsolatrendszer mutatjuk be.

Azért is célszerű ezt a kérdést tisztázni, mert az eddigi hazai szabályozás (1996. évi CXXXI. tv.) az állami elismeréssel együtt a fajta bejelentőjének egy ún. „fajtajog-sulti” státust is biztosított, ami megfelelt egy kvázi fajtaoltalomnak.

A nemzetközi gyakorlat azonban ettől eltér, vagyis külön rendszer biztosítja a nemesítő jogait; fajtaoltalom formájában, és egy másik ún. regisztrációs eljárás keretében történik a fajta termesztésre, hasznosításra vonatkozó vizsgálata, amelynek eredménye a fajta állami elismerése és ezzel a köztermesztésbe vétel lehetőségének megadása. Az állami elismerés tehát a fajta szaporítóanyagának forgalmazását, míg az oltalom az ehhez fűződő tulajdonosi jogok gyakorlását biztosítja.

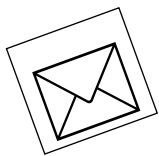
Az UPOV (Union Internationale pour la protection des obtention végétales – Új Növényfajták Oltalmára Létesült Nemzetközi Szervezet) szabályozás alapján az Európai Unió Tanácsa 1994. július 27-én megalkotta a 2100/94/EK rendeletet, „A közösségi növényfajta-oltalmi jogokról”, amelynek értelmében az Unió fajtaoltalmát, az e rendelettel létrehozott Közöségi Fajtahivatal (CPVO – Community Plant Variety Office) adja meg.

A franciaországi Angers-ben működő CPVO kapcsolatot tart fenn a tagországok vizsgáló hatóságaival, amelyek annak mintegy „fiók” intézményeként működnek. Magyarországon jelenleg az ország területére érvényes fajtaoltalmat az OMMI DUS vizsgálatai és az előírt egyéb feltételek megléte esetén (név megfelelés, újdonság) a Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) adja meg a 2002. évi XXXIX. sz. törvény alapján.

A jövőben tehát kétféle fajtaoltalom létezik majd: Az Unió egészére érvényes ún. Közöségi fajtaoltalom, illetve egy, csak Magyarországra nemzeti érvényes fajtaoltalom. A kettő együttes alkalmazását az EU-s szabályozás kizárja.

Zárógondolatként: Könnyebb és nehezebb is lesz a jövőnk. Talán könnyebb azért, mert hazai értékeink, hamarabb, egyszerűbben jutnak el a más nemzetekhez, de nehezebb is lesz, mert még nagyobb versenyben kell helyt állnunk. Legyen erőnk hozzá!

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: DR. BÓDIS LÁSZLÓ, DR. RÁTKAI JÓZSEF, DR. FÜSTÖS ZSUZSANNA, DR. LÁZÁR LÁSZLÓ, HARANGOZÓ TAMÁS, HARSÁNYI JÓZSEF

Tisztelt Szerkesztőség!

Nagy érdeklődéssel olvastam a MAG Kutatás, Fejlesztés és Környezet februári számában Ertseyné Dr. Peregi Katalin „A nemzeti szabályozás lehetőségei EU-csatlakozásunk után” című cikkét. Gyakorlati szakember lévén inkább a tettek, semmint a szavak embere vagyok, így őszinte elismeréssel adózom a cikk írójának: mondanivalóját nagyon jól, összeszedetten, lényegre törően fogalmazta meg, azonban egyik kijelentésével vitatkozni bátorodom. A cikk vége felé egy bekezdésben a következőképpen fogalmaz: „Újra kell értelmezni az export és import fogalmát. Az EU határai lesznek az értelmezhető határok, ott maradnak érvényben a jelenleg érvényes szabályok, pl. az USA-ból vagy Argentínából érkező alapanyag átzárási kötelezettsége marad.”

Ez a megfogalmazás így nem EU-konform. Változatlanul magán viseli a jelenlegi magyar, nem EU-konform szabályozás jegyeit, csak éppen ezt a nem EU-konform szabályozást ki kívánja terjeszteni most az EU területére.

A jelenlegi magyar szabályozás lényege: nem forgalmazható úgy Magyarországon vetőmag, szaporítóanyag, hogy azt az OMMI ne fémzárrolta volna, vagy ne zárta volna át az importból származó minősített vetőmagot.

Ezzel szemben az EU forgalmazási előírások nem arra összpontosítanak, hogy csak olyan vetőmag legyen forgalmazható az EU területén, mely vetőmagot egy EU-s intézet minősített, hanem a szabályozás lényege az, hogy a forgalmazásra kerülő vetőmag feleljen meg a vonatkozó direktívákban előírt forgalmazási feltételeknek. Hogy a forgalmazandó vetőmagot ki és hol, melyik országban minősítette, azzal a direktívák egyáltalán nem foglalkoznak. Jelenleg is minden korlátozás, vagy átzárási kötelezettség nélkül forgalmazhatóak az EU-ban azok a vetőmagtípusok, melyeket az ún. harmadik országokban minősítettek, mint például az USA, Argentína, Kanada, Ausztrália, Románia, vagy akár Magyarország.

Miért gondolja a cikkíró, hogy Magyarország csatlakozásával a jelenlegi szabályozás változni fog? Márpedig ha nem fog változni, akkor minek kellene átzárni az USA-ból, vagy Argentínából érkező, és az EU-s forgalmazási előírásoknak megfelelően minősített vetőmagokat? A átzárás fogalmát el kell felejtenünk, vagy pedig nem lesz a forgalmazási szabályozásunk EU-konform.

TISZTELETTEL:
RITTER JÓZSEF

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Örömmel olvastam, hogy „*A nemzeti szabályozás lehetősége EU-csatlakozásunk után*” című írásom gondolatokat, kétségeket, sőt hozzászólási kedvet váltott ki.

Valóban mélyebben és szélesebb körben kellene a direktívákat elemeznünk.

A vitatott mondat az Argentínából behozott alapanyag import ellenőrzésére vonatkozott.

Értelemszerűen vetőmag-előállításra (F1) szánt kukorica szülővonalakra gondoltam, ahol a hatósági ellenőrzés kötelezettsége az EU tagállam (esetünkben Magyarország) részéről továbbra is megmarad.

Fenti sorok írója zöldségvetőmag forgalmazásban gondolkodik, de az általa leírtak a zöldségféléknek is csak egy bizonyos részére a „standard” kategóriára vonatkoznak. Néhány állításával így is vitatkoznék, pl. azzal, hogy az EU nem foglalkozik szabályozásában azzal, mely országban ki, hol, és mit minősít.

Idézek néhány gondolatot a „Tanács 2002. június 13-i

2002/55 EK irányelvekről a zöldség vetőmag forgalmazásáról” (az Igazságügyi Minisztérium hivatalos fordítása).

INDOKLÁSI RÉSZ

(19)

Általános szabályként csak akkor engedélyezhető zöldségvetőmag forgalmazása, ha hatóságilag megvizsgálták, és a minősítés szabályainak megfelelően elit vagy minősített vetőmagként minősítették. Meghatározott feltételek között az elit vetőmagot és a termesztett vetőmagot megelőző generációhoz tartozó nemesített vetőmag is forgalmazható.

(20)

Engedélyezni kell tehát az ellenőrzött standard vetőmag forgalmazását, amelynek egyúttal fajtaazonosnak és fajtatisztának is kell lennie, ezek a jellemzők azonban hivatalosan utólag, helyszíni mintavétel útján ellenőrizhetők.

(22)

Rendelkezést kell hozni a minősített vetőmag előzetes hatósági ellenőrzéséről, és meg kell állapítani azokat a kötelezettségeket, amelyeket a kis kiszerezésű standard, illetve minősített vetőmagot forgalmazó személynek teljesítenie kell.

(25)

Annak biztosítása érdekében, hogy a forgalmazás során betartják mind a vetőmag minőségére vonatkozó követelményeket, mind pedig fajtaazonosságát biztosító rendelkezéseket, a tagállamoknak rendelkezéseket kell hozniuk a megfelelő ellenőrzés rendjéről.

(39) cikk

- 1) a tagállamok gondoskodnak arról, hogy legalább szűrőpróbaszerű ellenőrzéssel hivatalos vizsgálatokat végezzenek a zöldségvetőmag forgalmazásával kapcsolatban az ezen irányelv követelményeinek és feltételének való megfelelés ellenőrzése érdekében.
- 2) A vetőmag Közösségen belüli szabad mozgásának sérelme nélkül a tagállamok megtesznek minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy harmadik országból importált vetőmag két kilogrammot meghaladó mennyiségben való forgalmazása esetén a vetőmag szállítására az alábbi adatokkal együtt kerüljön sor:

a) faj,

b) fajta,

c) kategória,

d) előállító ország és az illetékes ellenőrző hatóság,

e) feladó ország,

f) importőr

g) a vetőmag mennyisége,

a 46. cikk bekezdésében említett eljárással összhangban lehet meghatározni az adatok feltüntetésének módját.

40. cikk.

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a „minősített vetőmag” és a „standard vetőmag” kategóriájába tartozó vetőmagot helyszíni szemle formájában hatósági utóellenőrzésnek vessék alá fajtaazonosságának és fajtatisztaságának standard ellenőrző mintákkal való összehasonlítása érdekében.

Természetesen a fenti és a direktívában foglalt egyéb kötelezettségek értelmezése és a hazai rendletekbe való átültetése most folyik. Mindannyiunk közös érdeke, hogy az európai normáknak megfelelő és a magyar vetőmag forgalmazókat, de egyben a növény- (zöldség) termelőket is magas színvonalon kiszolgáló jogszabályok szülessenek.

ERTSEYNÉ DR. PEREGI KATALIN – OMMI

Ha rendszeresen hirdet
szaklapunkban, nemcsak
cégét, termékeit reklámozza,
ismertségét növeli,
hanem hozzájárul
a gazdasági kommunikáció;
a szakmai tájékoztatás,
tájékozódás, információ-
áramoltatás színvonalának
kívánt és szükséges
emeléséhez,
és szaklapunkat is támogatja.

A VETMA Kht. és
a MAG Kutatás-Fejlesztés
és Környezet Szerkesztősége

HIRDETÉS IGÉNYLŐ LAP

A MAG Kutatás, Fejlesztés és Környezet c. szaklap 2003. évi számaiban hirdetni kívánunk:

Név:

Cím:

☐	fekete-fehér	1/1	160 e Ft + ÁFA
☐	színes	1/1	250–350 e Ft + ÁFA
☐	fekete-fehér	1/2	100 e Ft + ÁFA
☐	színes	1/2	160–200 e Ft + ÁFA

.....
cégszerű aláírás

Nyomdakész hirdetési anyag (film), színre bontott képanyag esetén technikai költséget nem számítunk fel. Kapott képanyag és szöveg megküldésekor – igény szerint – a hirdetés lay out-ját is megtervezzük, s kivitelezzük. Egyedi kívánságokat – megrendelés esetén – tetszés szerinti kivitelben, s példányszámban teljesítünk.

A hirdetésre szánt szakanyag leadása minden hónap első hetében.

VETMA Marketingkommunikációs Kht.

1077 Budapest, Rottenbiller u. 33.

Telefon: 06-(1) 462-5088, Telefax: 06-(1) 462-5080, Mobil: 06 30 221-7990

Az EU-15-öktől az EU-25-ök felé

A fehérjenövények termelése

Kilátókról a környezet távlatai megnőnek és a táj egysége szembetűnőbbé válik. Mi vagyunk ugyan, mint nézők a táj közepén, de a láthatár tágassága további érdeklődésre készlet: még többet szeretnénk látni. Kilátóról könnyebb a tájékozódás...

Ismereteink az európai országok mezőgazdasági helyzetéről, eredményeiről viszonylag szerények, vagy inkább hiányosak. Amennyi információval rendelkezünk, az egyre kevésbé elégséges, hiszen az együvé tartozóknak éppúgy, mint az egymással versenyben lévőeknek, pontosan szükséges ismerni a partnerek eredményeit, lehetőségeit, de gyengeségeit is.

A statisztikai számok önmagukban ugyan tényadatok, de árnyalt értékelésükből érdekesebb összefüggések is kiolvashatók. A KILÁTÓ ebben szeretne kitekintésével segítséget nyújtani.

A KILÁTÓ első megjelenése alkalmával előre kell bocsátani, hogy táblázatainkban az érintett országok adatait nem fejlettségük vagy az ABC szerint, hanem mezőgazdasági területük nagyságának sorrendjében fogjuk rendszeresen közölni.

Az EU-15-ben az összes mezőgazdaságilag művelt terület meghaladja a 132 millió hektárt. Az egyes országokban meglehetősen nagy különbségek vannak, hiszen a legnagyobb mezőgazdasági területű Franciaországban közel 30 millió ha, a legkisebb területű Luxemburgban csupán 130 ezer ha területen történik mezőgazdasági termelés.

Nagyobb területen folyik a hazainál agrártermelés öt országban – sorrendben Franciaországban, Németországban, Angliában, Spanyolországban, és Olaszországban. Ebben az öt országban van az EU összes mezőgazdasági területének 78%-a. Ebből eredően ezek az országok alapvetően határozzák meg az Unió agrártermelését.

Magyarországnál kisebb mezőgazdasági területtel az EU-15-ön belül 10 ország rendelkezik. Tehát e tekintet-

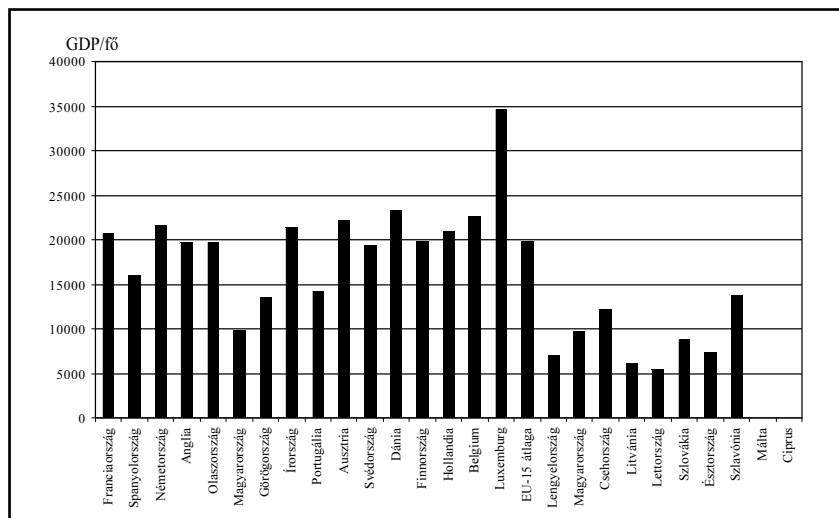
ben sem tekinthetjük magunkat a sokak által hangoztatott „kis országnak”.

A mezőgazdaság termelési kapacitásának szempontjából hazánk az EU országok sorrendjében a hatodik helyet foglalhatná el. Ez a besorolás az EU-25 országra történő bővítése után annyiban változik, hogy elénk kerül majd Lengyelország, így ebben az esetben ugyan a hetedik helyre kerülünk, de hozzánk képest 18 kisebb mezőgazdasági földterületi kapacitással rendelkező ország tartozik a közösséghez.

Az 1. táblázat adatai közül különös figyelmet érdemel, hogy az EU-15 átlagában egy lakosra számítva átlagosan 3509 négyzetméternyi mezőgazdasági terület (legtöbb Ír-országban: 11260, legkevesebb Portugáliában: 1122 négyzetméter) jut. Hazánkban az átlag 5824 négyzetméter, s ez azt jelenti, hogy sorrendben az EU országok között a 3. legnagyobb művelhető területtel rendelkezünk. Ekkora fajlagos termőterületről pedig többet termelünk, mint amennyi önellátásunk érdekében indokolt. Önmagában nézve e nagyságrendet, már ez is mutatja, hogy mezőgazdaságunk potenciális „termőképessége” jelentős mértékben meghaladja belföldi igényünket, vagyis Magyarország élelmiszertermelési kapacitása exportképességre predesztinált!

A csatlakozás előtt álló országok átlagában az egy lakosra jutó mezőgazdasági terület 4036 négyzetméter (szélső értékek: Litvánia 7955, illetve Málta 256 négyzetméter).

A mezőgazdasági termelés alapját természetesen a biztosított földterület nagysága az egyes országok között tu-

1. ábra

Az EU-ban érintett országok GDP-je 2000-ben

1. táblázat

**AZ EU-15 TAGORSZÁGOK RENDELKEZÉSÉRE ÁLLÓ
MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEI**

Ország	Mezőgazdaságilag művelt terület, millió ha	Egy lakosra jutó mezőgazdasági terület, m ²	2000-ben egy mező- gazdasági dolgozóra jutó földterület, ha
Franciaország	29,86	5058	33,2
Spanyolország	25,42	6404	19,6
Németország	17,07	2076	16,9
Anglia	15,72	2628	29,3
Olaszország	15,61	2698	11,5
MAGYARORSZÁG	5,86	5824	23,9
Görögország	5,71	5393	7,4
Írország	4,31	11260	26,4
Portugália	3,88	3872	5,9
Ausztria	3,41	4185	17,8
Svédország	2,98	3355	19,7
Dánia	2,67	4984	24,1
Finnország	2,21	4267	15,4
Hollandia	1,95	1221	7,9
Belgium	1,39	1361	17,2
Luxemburg	0,13	2878	
EU-15	132,29	3509	17,4
Lengyelország	14,41	3732	3,3
Magyarország	5,04	5056	21,1
Csehország	3,33	3242	7,1
Litvánia	2,94	7955	18,5
Lettország	1,83	7515	7,7
Szlovákia	1,59	2945	5,9
Észtország	0,87	6245	10,1
Szlovénia	0,17	855	8,5
Ciprus	0,09	1288	3,1
Málta	0,01	256	4,9

lajdonképpen meghatározó adottság. Napjainkban hasonlóan meghatározónak tekintendő az egyes EU-s országok GDP-ben kifejezett gazdasági fejlettsége is. Ezt szemléletesen az 1. ábra oszlop-grafikonjai mutatják.

Az EU-15 átlagában az egy főre jutó GDP 20.000 dollár körüli, a csatlakozó országok átlagában viszont még meg sem közelíti a 10.000 dollárt. Így ez utóbbiaknál az életszínvonal elmaradása 50-70% közötti!

Mivel az EU-25-ben sokkal nagyobb gazdasági eltérések lesznek, mint jelenleg vannak az EU-15-ben, már csak ebből is következtethető, hogy az előttünk álló években-évtizedekben a mezőgazdasághoz kapcsolódó gazdasági problémák száma, súlya nem csökkenni, hanem növekedni fog mindegyik országban.

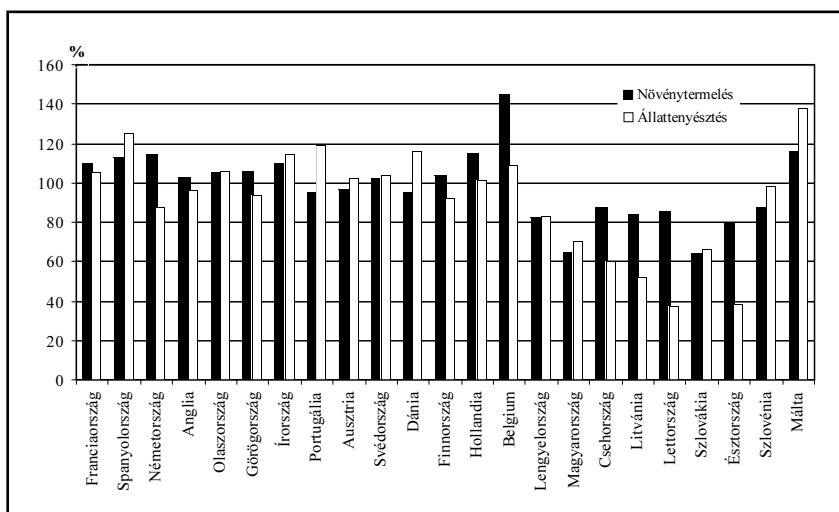
Az érintett európai országok gazdasági különbségeit egy számban kifejező GDP-értékek tehát jól rávilágítanak a célba vett fejlődési nehézségeikre. A belépés előtt álló országok „felzárkózásának” lehetőségei és ennek időigénye igen elgondolkodtató.

Érdeemes megfigyelni azt is, hogy a legutóbbi 10 év alatt (az 1989. évihez viszonyítva a 2000. évi eredményeket), miként változott az egyes tag-, illetve belépni szándékozó országokban a növénytermelés, valamint az állattenyésztés fejlődésének mértéke. Az erre vonatkozó FAO adatok alapján készített grafikonon a változások könnyebben áttekinthetőek (lásd a 2. ábrát).

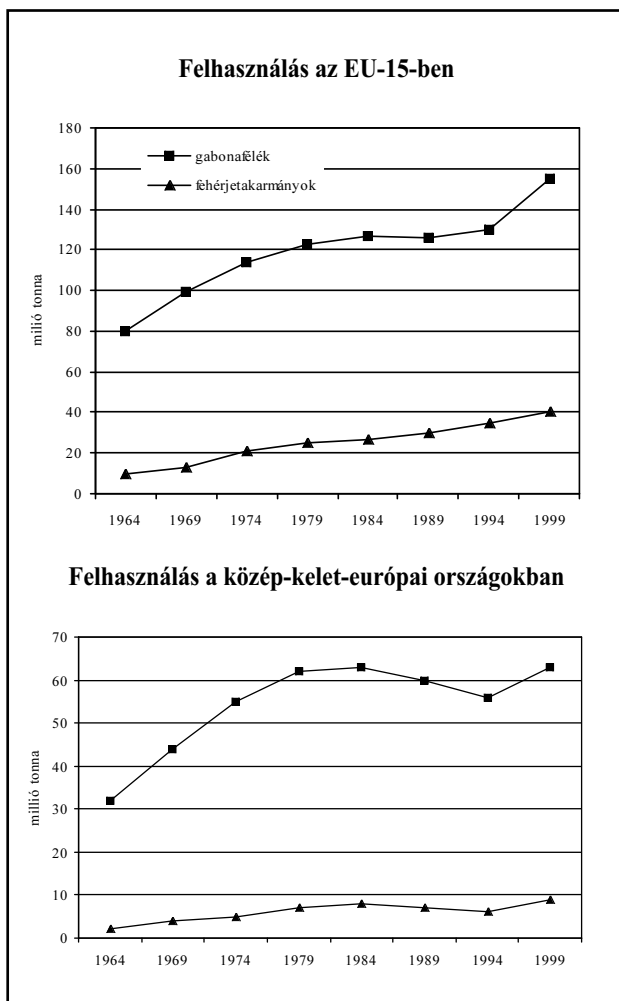
A legutóbbi 10-20 év alatt az EU-15 országaiban átlagosan mintegy 10%-os termelésfejlődés következett be. A növénytermesztés produkciója kiemelkedően legnagyobb mértékű javulását Belgium érte el, több mint 40%-os többleteredményével. Mintegy 15%-kal növekedett Hollandiában, Németországban és Spanyolországban, kb. 10%-kal javult a növénytermesztés eredményessége Írországban, Franciaországban, továbbá 5-6%-kal Görögországban, Olaszországban és Finnországban. A 10 év előtti termeléshez képest alacsonyabb növénytermelési produkció következett be Ausztriában, Dániában és Portugáliában.

Az állattenyésztés terén legnagyobb előrehaladást Spanyolországban, Portugáliában és Dániában érték el. Csökkent viszont az állati produkció Görögországban, Finnországban, Angliában, valamint Németországban.

Az EU-s országokkal ellentétben viszont a csatlakozás előtt álló országok között egyedül csak a rendkívül kis mezőgazdasági kapacitással rendelkező Málta állattenyésztésének és növénytermesztésének termelése javult, mégpedig igen nagy mértékben. Még Szlovéniát érdemes kiemelni, amely ország mezőgazdasága a legkevésbé esett vissza a legutóbbi évtized alatt. A többi hét – egykori kollektivizált, szocialista mezőgazdaságból kilábaló – ország mezőgazdasági termelése rendkívüli mértékben visszaesett: a növénytermesztés 20-35%-kal, az állattenyésztés pedig katasztrofális mértékben, 20-60%-kal kevesebb produkcióra volt

2. ábra
Az EU-15, valamint a csatlakozás előtt álló országok mezőgazdasági produkciójának változása 1989–2000. év között (1989=100%)

3. ábra
A gabonafélék és a fehérjehordozó takarmányok felhasználásának alakulása 1964–1999. évek között az EU-15 ben és a közép-és kelet-európai országokban

képes a 10 évvel korábbi teljesítménnyel szemben.

E számok mögött elképzelhetetlenül nagy gazdaságpolitikai problémák húzódnak meg. Ezek a csatlakozás időpontjában még olyan biológiai korlátokkal is terheltek, amelyeknek további kedvezőtlen hatásai hosszú évekre korlátozni fogják a mezőgazdaság – és elsősorban az állati termék termelés – fejlődési lehetőségét.

A FEHÉRJE-NÖVÉNYEK TERMELÉSE

AZ EU-15 ORSZÁGAIBAN

A legutóbbi 35 év alatt az EU-15 országaiban a gabonatermelést mintegy 50%-kal sikerült bővíteni, s ennek eredményeként ebből nemcsak önellátásokat tudták biztosítani, hanem az ezredfordulóra már 20 millió tonnát meghaladó gabonaexportra is képesek voltak.

Nem következett be ez a fejlődés a fehérjetakarmányok termelése terén, holott az állattenyésztés takarmányigényében a fehérjehordozók aránya rendkívül gyors ütemben emelkedett: 35 év alatt a feletett fehérjetakarmányok mennyisége négyszeresére(!) emelkedett. Ezt az igénynövekedést nem saját termelésből, hanem importból tudták kielégíteni.

Az olajos növények között legnagyobb arányban 3,1 t/ha termésátlaggal repcét termelnek, több mint 3,1 millió hektáron, ennél kisebb mértékben, alig 2,4 millió hektáron pedig napraforgót, 1,77 t/ha átlagos hozammal.

A repce 3,2 tonna feletti hozamát – nagyságrendi sorrendben felsorolva – Belgiumban, Franciaországban, Hollandiában, Angliában és Németországban érik el. Legálacsonyabb termésátlagot a svédek és a finnek mutatnak ki.

A napraforgó termesztés kiugróan legnagyobb terméstermékét, 3,5 tonnát Olaszországban érik el, a legálacsonyabb – 0,79 t/ha-os – hozammal a portugáloknál számíthatunk.

E fehérjehordozónak is tekintendő növények mellett rendkívül kis területen – mintegy 450 ezer hektáron, közel 3,5 t/ha átlagterméssel – természetesen szójababot.

Érdemes mértékű szójatermesztés csak Olaszországban és Franciaországban folyik. Spanyolországban és Ausztriában a szója vetésterületre csak 5-16 ezer ha, a termésátlag pedig 2,2 t feletti.

A hüvelyes növények közül borsótermesztést 1,2 millió ha-on, közel 4,2 t/ha átlaghozammal folytatnak. Egyéb hüvelyeseket (csicseri borsót, babot, csillagfürtöt) 1,5 millió ha-on 3,87 t/ha átlaggal termesztnek.

Az adatok ismertetésével itt meg kell állni, mert rá kell

2. táblázat

AZ OLAJOS- ÉS FEHÉRJENÖVÉNYEK TERMESZTÉSE AZ EU-15-ORSZÁGAIBAN

Ország	Repce		Napraforgó		Szójabab		Borsó		Egyéb hüvelyesek		Szárított lucerna-liszt
	terület 1000 ha	átlag termés t/ha	terület 1000 ha	átlag termés t/ha	terület 1000 ha	átlag termés t/ha	terület 1000 ha	átlag termés t/ha	terület 1000 ha	átlag termés t/ha	1000 tonna
Franciaország	1225	3.36	710	2.29	80	2.89	424	5.02	461	4.79	1346
Spanyolország	31	1.48	841	1.31	3	2.21	43	1.01	472	5.01	1668
Németország	1078	3.25	26	2.78			141	3.41	186	3.43	321
Anglia	402	3.27	2				67	3.89	208	3.65	81
Olaszország	36	2.21	217	3.49	253	3.69	2	3.35	93	3.01	638
MAGYARORSZÁG	109	1.87	320	1.96	21	2.02	26	2.41	5	1.11	30
Görögország	40		17	1.11					23	0.97	46
Irország	6	3.07					1	3.99	2	1.67	5
Portugália	71	na	48	0.79					23	1.21	3
Ausztria	52	2.34	22	2.39	16	2.22	41	3.04	45	0.81	2
Svédország	99	1.91					25	1.99	26	2.01	7
Dánia	100	2.91						4.49	36	4.49	266
Finnország	53	1.53					5	1.21	12	1.21	1
Hollandia	5	3.31					1	3.01	3	3.01	223
Belgium/Luxemburg	8	3.51					1	4.99	2	4.99	3
EU-15	3037	3.13	1883	1.77	352	3.46	751	4.19	1592	3.87	4610

világítani arra a sajátos helyzetre, hogy a fehérjenövények az egyes országokban, illetve az EU egészén belüli termesztése miért nem nagyobb arányú, azzal összevetve, hogy e növények alig 25%-os önellátást biztosítanak.

Az a tény, hogy az USA nyomására (annak kereskedelmi érdekeitől vezettetve) az EU 1992-ben megállapodást kötött, miszerint az olajos növények (repce, napraforgó, szójabab) vetésterülete nem haladhatja meg az 5 millió 482 ezer hektárt, lényegében igen szigorúan ellenőrzött korlátok közé szorította ezek termesztését.

A kereskedelmi megállapodás értelmében ugyanakkor „az olajos magvak kereskedelmét liberalizálták, az érintett termékek vámmentesen, vagy alacsony vámok mellett importálhatók”. Az EU a szabad import mellett a saját termés elősegítésére bizonyos támogatási rendszert és intervenció mechanizmust ugyan kialakított, de ezt az USA kifogásolására kénytelen volt módosítani.

Csak ennek a feltétel-rendszernek ismeretében lehetséges értékelni azt a jelenlegi helyzetet, hogy a fehérjenövények termesztésének mértékét nem növénytermesztési, vetésszerkezeti célszerűségből alakítják ki, hanem ezt mellőzve az állattenyésztés fehérjetakarmányozási igényének kielégítése érdekében az EU-15 évente közel 15 millió tonnás szójaimportot kénytelen lebonyolítani.

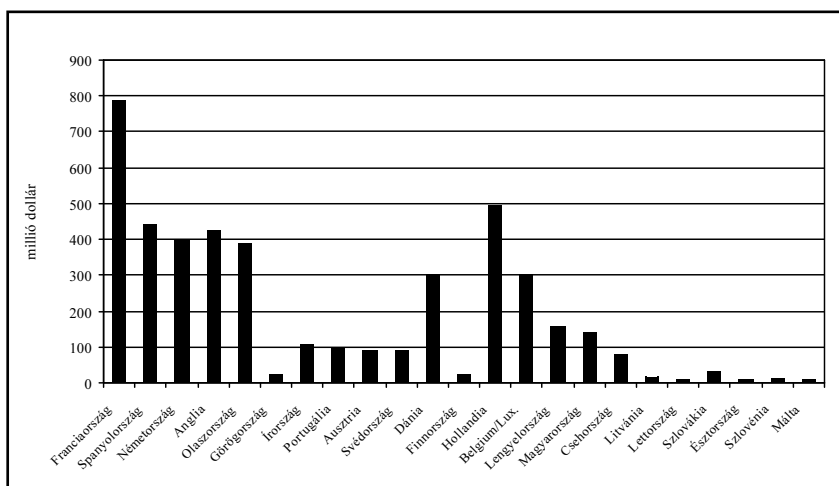
De hogy teljes legyen a kép, még egy fontos korlátozásra kell a figyelmet felhívni: az EU piaci rendszerének fontos

eleme a szántóterület meghatározott részének kötelező ugaroltatása, ami kötelezően minimum 10%. Ugyanakkor az „ugar területén nem élelmezési célra használt olajosmag is termelhető, de ennek összes mennyisége nem haladhatja meg az 1 millió tonna extrahált szójadara egyenértéket”.

A fehérjenövények termelésbővítésének lehetőségére apellálva csak bezárult kapukkal szembesülhetnek az EU gazdálkodói...

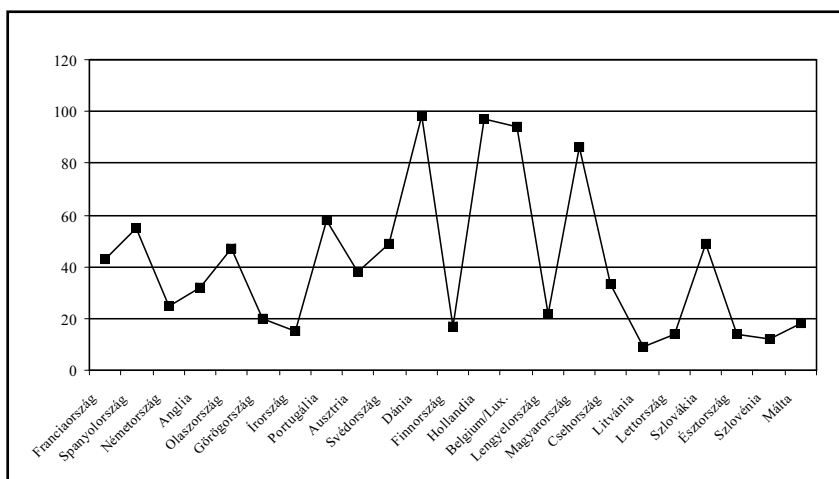
Nem hagyható említés nélkül, hogy lényegében a fentiekhez hasonló korlátok vannak érvényben a kiváló minőségű fehérjeforrást biztosító lucerna-szárítmányok előállítására vonatkozóan is. A forrólevegős lucerna, valamint fűlisztek mennyiségét (minimálisan 15%-os nyersfehérjeteralom megkövetelésével) „a túltermelésből származó esetleges piaci zavar elkerülésére” hivatkozva 4,41 millió tonnára korlátozták. Ugyancsak limitálták, 443,5 ezer tonna mennyiségben, a legalább 45%-os fehérjetartalmú „növényi fehérje-kivonat”, vagyis a „levélfehérje-koncentrátumok” (LPC) előállítását.

Az a helyzet, ami a fehérjenövények termelése terén az EU-15 egészében az elmúlt évek során kialakult és jelenleg is fennáll, szerencsétlennek tartható: a takarmányozás fehérjeigényét csak Európán kívüli importtal lehetséges kielégíteni, holott e takarmányfélék termesztése az országok jelentős részében, és jelentős mértékben, megoldható lenne.

4/a. ábra

Mit fizetnek az egyes EU-országok fehérjetakarmányok importjára?

4/b. ábra

Az egy számosállatra jutó importfehérje ára

Mindeközben azzal szembesülünk, hogy a csatlakozás előtt álló 10 országnak már évente közel 4 milliárd dollár (!) értékű fehérjetakarmány importja van, s fehérjeigényük tovább növekszik! Ugyanekkor a csatlakozó 10 ország fehérjeimportja is 450 millió dollárt tesz ki évente. Ezen országok erősen érdekeltek lennének saját fehérjebázisuk növelésében, de abban a pillanatban szembekerülnek azon

EU-s szabályozással, melyet az ún. Blair House-megállapodásban rögzítettek. Az EU-15-ben vetésterületi korlátok érvényesek. Az új tagállamok felvétele esetében „az újonnan csatlakozó országoknak a csatlakozást közvetlenül megelőző 3 év átlagos olajnövény termőterülete képezi a támogatható terület nagyságát”.

Vagyis ezek az országok a takarmányozás szakmai szempontjából indokolt nagyobb arányú fehérje-felhasználás esetében is csak az import növelésére gondolhatnak.

A 4/b. ábrán az egy számosállatra jutó importfehérje dollár-ráfordításának alakulása is érdekes, amennyiben a legintenzívebb állattenyésztésű országokban – Dánia, Hollandia és Belgium – egy állatra több mint 80 dollárnyi import jut, szemben a 20 dollár alatti fehérje-importú görög, ír vagy finn állattartó gazdaságokkal. **Nem hagyható említés nélkül, hogy Magyarország növénytermesztési lehetőségeihez képest elfogadhatatlanul nagyarányú fehérjetakarmány importra fejlesztette állattenyésztését. Ez egyértelműen kitűnik a nemzetközi összehasonlításból: mi ma a dán, a holland vagy a belga növénytermesztési lehetőségnél sokkal nagyobb mértékben biztosíthatnánk saját fehérjeigényünk kielégítését.**

(Alapadatok: EUROSTAT Yearbook, 2002., Agrarsituation in the EU Report, 1999., FAO Production 1999., 2000., 2001., 2004. évi támogatás: Magyar külügyminisztérium, Agrarsituation in the EU, EAAP Technical Series, No 1. 2000., FAO Trade, 1999.)

KRALOVÁNSZKY U. PÁL

C. EGYETEMI TANÁR

KÖZLEMÉNY

A Magyar Növénynevelők Egyesülete (1077 Budapest, Rottenbiller u. 33.) ezúttal tisztelettel köszönetet mond az Egyesület tagjainak és mindenkinek, akik a 2001. évi személyi jövedelemadójának 1 %-ával a Magyar Növénynevelők Egyesületét támogatta. Az Egyesület a befolyt összeget, dr. Péter Bruckenbauer professzor, az EUCARPIA elnöke részvételével megtartott 2002. évi közgyűlése költségeinek részbeni fedezetére használta fel.

Búcsú Péntek Ferencről

„Nem múlnak el ők, akik szívünkben élnek,
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek,
Ők itt maradnak bennünk csendesen még...”
(Juhász Gyula)

Az óbudai temetőben 2003. március 14-én családja, barátai, tisztelői közül sokan, és kevés számú egykori munkatársa kísérté utolsó útjára Péntek Ferencet, aki életének 69-edik évében váratlanul hunyt el. Kiváló gyakorló növénytermesztési-növényvédős szakembert, növényvédelmi szakmérnököt, nagyszerű és rendkívül szerény embert veszítettünk el személyében. Ez utóbbi megjelölést írhatnám kegyelettel, csupa nagybetűvel, de éppen az Ő szerénysége miatt nem teszem. Elhárítaná, s Ő tiltakozna a legjobban a megkülönböztetéssel szemben, még ha négy évtizedes barátságunk szakadt is meg távoztával, s ennek jogán megbocsátható volna elfogultságom. Évtizedek során sokszor és sokat dolgoztunk együtt, hol közvetlen munkakapcsolatban, vagy kollegaként, s gyakorlati, kísérleti és fejlesztési jellegű munkákban egyaránt. Így például a hetvenes években, az akkor úttörőnek számító peszticidekkel kombinált levéltrágyázási nagyüzemi kísérletekben (kukoricában, szőlőben stb.), más-más munkahelyeken, de szorosan együttműködve.

Péntek Ferenc hivatásának tekintette szakmáját, szerette és tudta gyakorlatba átültetni az éppen új tudományos eredményeket. Követte az új eljárásokat, naprakész tudással, kitűnő gyakorlati érzékkel és magas szintű elméleti ismeretekkel rendelkezett. Pest megye-szerte, főként a budai járásban jól ismert, de országosan is elismert kemizálási szakember volt. Szakismereténél csak emberszeretete, szerénysége volt nagyobb. Szerette és tisztelte az embereket, szerették, tisztelték őt az emberek. Szorgalmasan ápolt a kollegiális kapcsolatokat, rendszeres látogatója volt a legutóbbi időig is a különböző szakmai bemutatóknak, tudományos tanácskozásoknak, országos rendezvényeknek.

Az utóbbi időben egyre zárkózottabb, visszahúzódóbb lett. Fájó, hogy türelemmel viselt betegsége végül legyűrte, s hirtelen elvesztettük. Szerettei, tisztelői megrendülten búcsúztak tőle. A növényvédősök nagy társadalma nem tudhatott hirtelen haláláról, mert a temetésén nem képviseltette magát. Tisztemnek éreztem, hogy a Növényvédelmi Klub áprilisi rendezvényén megemlékeztek Péntek Ferencről, az őszinte barátról, a jóakarátú emberről, kollegáról.

Kedves Feri, Legyen Neked könnyű a föld. Emlékedet szívünkben őrizzük!

Péntek Ferenc emléke előtt tisztelegve egyet kell értenem a neves szakíróval, akinek gondolataival búcsúzom az egykori kollegától, felejtethetetlen baráttól: „A közélet még nem talált ki semmiféle civil kitüntetést a csendes jóaságosoknak. Kitüntetés helyett az emléküik fénylik fel olykor-olykor, homályos ragyogással. Tőlük, miattuk vagyunk magunk is talán valamivel jobbak.” (D.)

OLÁH ISTVÁN

TISZTELT ELŐFIZETŐNK!

Tájékoztatjuk, hogy a Kiadónk terjesztésében megjelenő MAG c. lapunkra szóló előfizetését folyamatosnak tekintjük! Csak akkor kell változást bejelentenie a 2003. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítja (pontos szállítási, valamint számlázási név- és cím-megjelöléssel). Az esetleges módosítást szíveskedjen levélben, faxon vagy e-mailben megküldeni: VETMA Kht. 1077 Bp., Rottenbiller u. 33. Telefon: 462-5088, Fax: 462-5080, Mobil: 06-30-221-7990, e-mail: vetma@mail.com

Lilla – új, nagyon bőtermő, vírusrezisztens piacos burgonya fajta

A burgonyánál vegetatív szaporítási módjából adódóan lényegesen nagyobb a biológiai alapok (vetőgumó) minőségének termésre gyakorolt hatása, mint az ivaros úton (maggal) szaporított növényeknél. A vírusos fertőzések (virológiai leromlás) és a fiziológiai eredetű károsodások – a jelentős terméscsökkenő hatásuk mellett – rontják a minőséget is. A termőképesség, a vírusokkal és a fiziológiai károsodásokkal szembeni ellenálló-képesség genetikailag meghatározott fajtatulajdonságok, ezért a termesztés sikere szempontjából meghatározó szerepe van a fajtának, illetve a fajta megválasztásának. E tekintetben a hazai burgonya fajtaválasztékot kedvezően befolyásolhatja a 2002-ben állami minősítésben részesült legújabb keszthelyi nemesítésű fajta, a Lilla (1. kép).

1. kép
Lilla fajta

Az 1950-es évek végén terjedő, súlyos leromlást okozó burgonya levélsodródás vírus (PLRV), majd az 1960-as évek elején behurcolt burgonya Y-vírus (PVY) érnekróizist okozó törzsének gyors terjedése egyre nehezebbé tette az akkor közkedvelt, de vírusfogékony hazai burgonyafajták fenntartását és vetőgumó-szaporítását. Ez egyértelműen felhívta a figyelmet arra, hogy hazai viszonyaink között csak ellenálló fajtákkal lehet biztonságosan előállítani a szükségleteknek megfelelő mennyiségű és minőségű, magas biológiai értékű vetőgumót.

Az említett problémák megoldására indult el Keszthelyen – vad burgonyafajok felhasználásával – az a rezisztencianemesítési program, melynek eredményeként már az 1970-es évek második felétől olyan nemesítési vonalakat, fajtajelölteket és fajtákat sikerült előállítani, melyek a vírusokkal és más betegségekkel szemben is magas rezisztenciával rendelkeztek. E fajták termőképessége és termésstabilitása is kiemelkedő volt (pl. Őszi rózsza, Magyar rózsza). Egyes minőségi tulajdonságaikat tekintve azonban, mint például a mechanikai megterhelésekkel szembeni el-

lenállóság és az ezekből adódó sérülések, a gumóhús elszíneződések nem elégtették ki az éppen az idő tájt terjedő gépesített termesztés- és tárolástechnológia fajtákkal szemben támasztott igényeit.

Gépesített burgonyatárolókban elvégzett széleskörű felméréseink eredményei azt mutatták, hogy a súlyosan (3,4 mm-nél mélyebben) sérült gumók aránya 10-15%, az enyhén sérülteké (1,7-3,4 mm-ig) pedig 20-25% között változott, hasonló arányú gumó-szürkefoltosodással. A fajták közt e tekintetben jelentős különbségeket tapasztaltunk, ami a mechanikai megterhelésekkel szembeni ellenálló-képesség erős genetikai meghatározottságára utal. Ezt bizonyították az 1. táblázatban közölt 12 fajtával és 39 nemesítési vonalunkkal, illetve fajtajelölteinkkel elvégzett

1. táblázat

A KÜLÖNBÖZŐ BURGONYA FAJTÁK ÉS NEMESÍTÉSI VONALAK SÉRÜLÉSÉRZÉKENYSÉGE (Horváth S. 1984)

Fajták száma	Nemesítési vonalak száma	Sérült gumók száma/100 gumó	Sérülések száma 100 gumónál	Sérülési index
2	1	8-14	14-16	5-10
–	2	18-20	30-40	10-15
4	2	18-34	24-44	15-20
3	6	26-34	34-48	20-25
2	4	28-40	34-50	25-30
1	3	36-44	48-70	30-35
–	5	42-50	47-80	35-40
–	4	50-60	66-80	40-45
–	2	52-58	74-78	45-50
–	2	56-60	72-96	50-55
–	5	62-70	72-130	55-60
–	3	76-82	118-154	60 fölött

objektív – ejtőasztalos – vizsgálati eredményeink is. A két legellenállóbbnak bizonyult fajta közül az egyik az amerikai Chieftain volt. Az ebben a kísérletben kapott eredmények alapján került be a keszthelyi genetikai bázis minőségének javítására irányuló nemesítési célkitűzéseink közé a mechanikai megterhelésekkel szembeni ellenállóság növelésére az úgynevezett Chieftain-program.

A Chieftain az USA-ban széleskörűen elterjedt, bőtermő, nagy gumókat nevelő, piacos, jó asztali tulajdonságokkal rendelkező, de a vírusos megbetegedésekre fogékony fajta volt. Tulajdonságaiból adódóan a mechanikai megterhelésekkel szembeni ellenállósága mellett várható volt egyéb minőségjavító hatása is, mint pl. a genetikai bázisunkra jellemző közepes gumóméret növelése, és az asztali burgonyáktól elvárnál kissé magasabb keményítőtartalom mérséklése. Keresztezési kombinációinak több ezer utóda közül végül két olyan fajtaképes vonalat sikerült kiválasztanunk, melyek jól örökölték a szülők olyan kedvező tulajdonságait, mint a magas vírusrezisztencia, nagy gumóméret, tetszetős gumóforma, és nem utolsósorban a szülőkénel magasabb, kiemelkedő termőképesség. A kiválasztott két vonal közül az egyik a Lilla, a másik a 2002-ben fajtaminósításra bejelentett Liza fajtajelölt. A Liza, a Lilla fajtával megegyező tulajdonságain túl minősítése esetén az egyetlen európai fajtalistán szereplő olyan fajta lehet, mely a burgonya S vírusával szemben is rezisztens.

A LILLA FAJTAJELLEMZŐI, GAZDASÁGI ÉS FELHASZNÁLÁSI ÉRTÉKMUTATÓI

Fajtaminósítás éve: 2002

Származása: Ke (keszthelyi) 79.60 x Chieftain

Tenyészideje: közepes, 110 nap, a standard Desirée-nél mintegy 10 nappal rövidebb.

Gumója: hosszú ovál, nagyméretű, világosrózsaszínű, sekélyen ülő lila szemekkel.

Lombozata: erős szárú, közepesen nagy középzöld levelekkel.

Virágzata: dús, nagy, kékes ibolya színű.

Rezisztencia tulajdonságai: Extrém rezisztens (immunis) a PVY, PVX, PVA vírusokkal szemben. A levélsodródás vírussal szemben magas szántóföldi rezisztenciával rendelkezik. A lombfitofitórával szemben közepes, a varasdással szemben az átlagosnál jobb ellenállóságú.

Felhasználási értéke: „B” főzési típusba tartozó, nem szétfővő, jó minőségű, vegyes felhasználhatóságú asztali burgonya, 11-13% keményítő tartalommal. A gumóhús nyers elszíneződése azonos a Desiréevel, főzési elszíneződési értéke annál jobb.

Termőképessége: kimagasló

Tárolhatósága: jó. Nagyméretű gumóiból adódóan a betakarítás és tárolás alatt kíméletes kezelést igényel. Gumórothadási indexe a Desiréevel azonos.

A Lilla az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (OMMI) teljesítményvizsgálatai alapján három év átlagában az első évben („E” fokozatban) 24,3%-kal, a második

évben („E” fokozatban) 35,4%-kal termett többet a standard Desirée fajtánál, (2. táblázat). Viszonyaink között a termőképességnél fontosabb értékmérő tulajdonság a *termésszabályozás*, ami azt fejezi ki, hogy hány évig szaporítható, illetve termelhető a fajta nagyobb arányú terméseszköken nélkül. E tekintetben különösen szembeűnő a két fajta közti különbség, hiszen az OMMI vizsgálatra beküldött Lilla vetőgumót a vizsgálat előtt már két éven keresztül szaporítottuk leromlásra hajlamosító szántóföldi körülmények között.

A 3. táblázat a Lilla súlyos leromlást okozó vírusokkal szembeni ellenállóságát szemlélteti. E szerint a standard fajtánál egy év alatt 15-szörösére emelkedett a vírusfertőzés mértéke, ugyanakkor a Lilla fajtánál a több éves elszaporítás ellenére sincs szignifikáns növekedés. A fertőzés meghatározása bonitálással – a tünetek

AZ OMMI TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATOK EREDMÉNYE (1999–2001)

VETŐ ÉS ÉTKEZÉSI TERMÉS

Fajta és szaporulati fok	1999.		2000.		2001.		3 év átlaga	
	t/ha	%	t/ha	%	t/ha	%	t/ha	%
Desirée standard								
E	48,8	100,0	46,9	100,0	40,1	100,0	45,3	100,0
e	37,3	100,0	38,4	100,0	34,5	100,0	36,7	100,0
Lilla								
E	62,2	127,5	56,2	119,8	50,6	126,2	56,3	124,3
e	–	–	50,5	131,5	48,9	141,6	49,7*	135,4
Kísérleti átlag								
E	48,4	99,2	46,1	98,3	38,6	96,3	–	–
e	40,8	109,4	41,3	107,6	33,0	95,6		
SzD 5 %								
E	7,1	–	5,7	–	5,1	–	–	–
e	7,3		7,9		6,5			

* 2 év átlaga

**AZ OMMI VÍRUSREZISZTENCIA-VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI
(1999–2001)**

3. táblázat

VÍRUSFERTŐZÉS %

Fajta	1999		2000		2001		3 év átlaga	
	PLRV	PVY	PLRV	PVY	PLRV	PVY	PLRV	PVY
Desiree standard								
E	3,5	0,7	3,4	0,5	2,9	4,7	3,2	2,0
e	55,8	30,8	44,3	33,5	31,5	39,1	43,8	34,5
Lilla								
E*	0,1	0,1	0,4	0,0	0,7	0,5	0,4	0,2
e	0,0	0,0	0,4	1,4	0,5	0,5	0,3	0,6

* előzetesen 2 éve szabadföldön szaporított

szemrevételezésével – történt, amely nem juttatja kifejezésre a látens fertőzéseket. Ezért az ELISA teszttel elvégzett vizsgálatok eredményei a standard fajtánál hozzávetőlegesen annak kétszeres értékeit mutatnák. A Lilla fajtánál viszont ELISA-val sem lehetne Y vírust kimutatni az immunitást biztosító rezisztencia gén jelenléte miatt, és nem változna jelentősen a levélsodródás vírusra feltüntetett bonitálási érték sem.

A 4. táblázat az egyéb, más fontosabb betegségekkel szembeni rezisztenciákat szemlélteti. A lombfitoftórával szembeni ellenállóságban/fogékonyságban nincs meghatározó különbség a két fajta között, mind a kettő közepesen

és a még a vizsgált közel húsz egyéb tulajdonságot illetően a két fajta szintén hasonlóan viselkedik. Szembetűnő viszont a különbség a Lilla javára a gumóformát, valamint a formatartást illetően, mely a piacosság szempontjából meghatározó jelentőségű.

A Lilla fajta kiemelkedő termőképessége cáfolja azokat a korábbi feltételezéseket, miszerint a rezisztencia-nemesítés, illetve a kórokozókkal és kártevőkkel szembeni magas rezisztencia szükségszerűen együtt jár a fajták termőképességének csökkenésével. Ellenkezőleg, a termesztett burgonya genetikai állományának vad fajokéval való ötvözése a heterózis-hatás érvényesülésén keresztül növelheti a fajták teljesítőképességét (pl. erőteljesebb gyökérzet fejlesztésével, magasabb biotikus és abiotikus stressz ellenállósággal).

A kezthelyi fajták példája cáfolja azt a korábbi tézist is, hogy a vad burgonyafajok nemesítésbe való bevonása, valamint a rezisztenciák megléte törvényszerűen növelné a gumók összes glikoalkaloid tartalmát.

Megítélésünk szerint a vad burgonya fajok célirányos felhasználásával több olyan folyamat fordítható vissza, melyek az elmúlt 50 évben a burgonya megjelenési formára (piacosságra) történő nemesítésével kedvezőtlen irányban változtak. Ilyen például az egyes betegségekkel, főként a vírusokkal szembeni rezisztencia csökkenése, a fajták beltartalmi értékének romlása. Csökkent az asztali minőségű fajták szárazanyag/keményítő tartalma és ezzel párhuzamosan egyéb

**AZ OMMI KÓRTANI FELMÉRÉSEK ADATAI
(1999–2001)**

4. táblázat

Fajta	Lomb fitoftóra fertőzöttség %	Varasodás felületi fertőzöttség %	Ezüstfoltosság felületi fertőzöttség %	Rothadási index
Desiree standard	57	12,1	32,3	2,8
Lilla	76	7,6	31,6	3

**AZ OMMI MINŐSÉGVIZSGÁLATI FELMÉRÉSEK ADATAI
(1999–2001)**

5. táblázat

Fajta	Keményítő tartalom %	Gumó elszíneződés nyers	Torz gumók főzési	Piacossági index*
			%	
Desiree standard	14,2	32,8	29,7	3,3
Lilla	13,6	27,5	11,2	3,8

*1 legrosszabb
4 legjobb

beltartalmi jellemzőik értéke is. Az elért termőképesség-növekedés gyakran a keményítőtartalom csökkenéséből eredt. A korábbi magas beltartalmi értékű, lisztes fajtákat üres, szappanos fajták váltották fel, leszoktatva a fogyasztókat a táplálkozásélettanilag értékesebb, magasabb beltartalmi értékű burgonyáról.

Keszthelyen a vad burgonyafajok felhasználásával, és az elmúlt 40 év következetes rezisztencianemesítési munkájával sikerült létrehozni azt az egyedülálló nemesítési hátteret, genetikai bázist, mely hosszútávra megteremti nemesítési programunk nemzetközi versenyképességét. A

vad fajok a rezisztenciákon kívül még számos olyan értékes tulajdonságot hordoznak, melyek indokoltá teszik további széles körű felhasználásukat. Az ilyen irányú hagyományos nemesítési tevékenységet saját esetünkben szerencsésen egészítheti ki az újabb bio-, illetve géntechnológiai eljárások alkalmazása.

DR. HORVÁTH SÁNDOR

DR. POLGÁR ZSOLT

WOLF ISTVÁN

REGIONÁLIS BURGONYAKUTATÁSI KÖZPONT

KESZTHELY

A Magyar Szakírók Szövetségének Első Nagygyűlése a Magyar Tudományos Akadémián

A közelmúltban megalakult a Magyar Szakírók Szövetsége, amely célul tűzte ki a magyar szaknyelv megőrzését, védelmét, megújítását. Az elismerésre méltó kezdeményezés komolyságára jellemző, hogy első nagygyűlését április 5-dikén a Magyar Tudományos Akadémián rendezte a Szövetség, ahol az egyes szaknyelvek helyzetének elemzése során a felszólalásokban a mezőgazdaság-tudomány is képviseltette magát (Kecskés Mihály, Györffy Sándor, Szabó István, és Szabó T. Attila személyében).

A kezdeményezés erősíti, s igazolja szaklapunk gyakorlatát, hiszen már hetedik éve, s az idén is jutalmazuk azon szerzőinket MAG Aranytollal, akik szabatos, világos módon, helyesen használják nyelvünket szakterületünkön.

A VETMA Kht., mint a MAG kiadója, csatlakozott a Magyar Szakírók Szövetségéhez.

DR. BALLA LÁSZLÓ: In memoriam Kovács Károly (1926–2003)	DR. OLÁH ISTVÁN: Búcsú Péntek Ferencről
4	21
DR. FEHÉR ISTVÁN: Az EU-s csatlakozási tárgyalások eredményei a mezőgazdaság és vidékfejlesztés területén	DR. HORVÁTH SÁNDOR, DR. POLGÁR ZSOLT, WOLF ISTVÁN: Lilla – új, nagyon bőtermő, vírusrezisztens piacos burgonya fajta
5	24
DR. BÓDIS LÁSZLÓ, DR. RÁTKAI JÓZSEF, DR. FÜSTÖS ZSUZSANNA, DR. LÁZÁR LÁSZLÓ, HARANGOZÓ TAMÁS, HARSÁNYI JÓZSEF: A növényfajták állami elismerése	A Magyar Szakírók Szövetségének Első Nagygyűlése a Magyar Tudományos Akadémián
13	27
RITTER JÓZSEF: Levél a szerkesztőségnek	ERTSEYNÉ DR. PEREGI KATALIN: Levél a főszerkesztőnek
16	28
ERTSEYNÉ DR. PEREGI KATALIN: Levél válasz	VETMA Kht. évi rendes taggyűlése
16	30
DR. KRÁLOVÁNSZKY U. PÁL: Az EU-15-öktől az EU-25-ök felé	Klubélet a növényvédelmi szakmában
18	30

**ORSZÁGOS
MEZŐGAZDASÁGI MINŐSÍTŐ INTÉZET**
NATIONAL INSTITUTE FOR AGRICULTURAL QUALITY CONTROL
1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.
HUNGARY

Tisztelt Főszerkesztő Úr !

A vetőmagszakma kiemelten fontos rendezvénye a három évenként megrendezésre kerülő ISTA Kongresszus.

2004. májusában - a Nemzetközi Vetőmagvizsgáló Szövetség megalakulása 1924 óta először - Magyarország a vendéglátó szervező.

A magyar vetőmagágazat nemzetközileg ismert és elismert, így reményeink szerint, hazai és külföldi kollégák nagy számban fognak részt venni a programokon, különös tekintettel a Vetőmag Symposiumra ahol napirendre kerülnek napjaink legfontosabb szakmai kérdései.

A kongresszus ideje alatt kiállítási lehetőség is nyílik a résztvevők igénye szerint. Az előadások és poszterek készítése pedig jó alkalom a nemesítőknek, a magyar kutatóknak és fejlesztőknek nemzetközi fórumon való megszólalásra.

Kérem jegyezze fel és kísérje figyelemmel a regisztrálási határidőket, hiszen az Ön részvétele is hozzájárul a rendezvény sikeréhez, másrészt pedig Ön is gazdagodhat friss információkkal, találkozhat a vetőmagszakma és a társszervezetek jeles képviselőivel.

Mégegyszer kérem fogadja szívesen első körlevelünket és kísérje támogató figyelemmel a továbbiakat.

Budapest, 2003. április 23.

Ertseyne Dr. Pereg Katalin
főosztályvezető
ISTA elnökhelyettes
Kongresszusi Szervezőbizottság Titkára

Az ISTA hagyományaihoz híven a kongresszuson a szervezők nyelvére magyarra is lesz fordítás.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

TISZTELT PÁLYÁZÓ!

A VETMA Marketingkommunikációs Kht. és a MAG c. mezőgazdasági és környezetgazdálkodási szaklap Szerkesztősége a 2003. évben pályázati felhívást tesz közzé olyan szakcikk(ek) megírására, amely a magyar agrárgazdaság (növénytermesztés, növénytermesztés, környezetgazdálkodás) és a közgazdasági környezet kapcsolatát – bármely nézőpontból – a kutatás, fejlesztés, termelés, kereskedelem és környezet stb. oldaláról vizsgálja és széleskörű szakmai érdeklődést, visszhangot vált ki.

A cikk nyelvezete szakmailag kifogástalan, szabatos, világos és magyaros legyen.

A pályázat nyilvános. Részt vehet benne bárki, bármilyen szakterületet művelő szakember.

A pályázat kritériuma, hogy az 2003-ban a MAG c. szaklap valamelyik számában jelenjen meg. A terjedeleme nem korlátozott.

A legjobb szakcikk(ek) szerzőjének neves szakemberekből, szakértőkből álló, felkért zsűri ítéli oda a MAG ARANYTOLL-at.

A pályázat többcélú: egyrészt hagyományápolás, másrészt a magyar gazdasági kommunikáció, szakmai és publikációs tevékenység hitelének, erkölcsi megbecsülésének további erősítése.

A pályázati céllal írt szakcikk(ek) leadásának véghatárideje: 2003. november 30.

2003. május hó

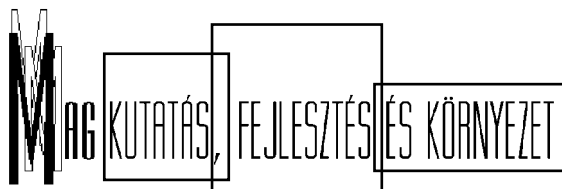

Tisztelettel:
a VETMA Marketingkommunikációs Kht. és
a MAG Szerkesztősége

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

E SZÁMUNK ANYAGI TÁMOGATÁSÁÉRT KÖSZÖNETÜNKET FEJEZZÜK KI PARTNEREINKNEK,
A SZAKHIRDETÉSEKET KÖZZÉTÉVŐ CÉGEKNEK, SZAKCIKKEINK SZERZŐINEK, ELŐFIZETŐINKNEK, OLVASÓTÁBORUNKNAK!

A VETMA KHT. ÉS
A MAG KUTATÁS, FEJLESZTÉS ÉS KÖRNYEZET SZERKESZTŐSÉGE

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság. Megjelenik évente hat alkalommal.

Felelős kiadó: a VETMA Közösségi Marketingkommunikációs Közhasznú Társaság ügyvezetője
1077 Bp., Rottenbiller u. 33. Telefon: 462-5088 Telefax: 462-5080

Főszerkesztő: Dr. Oláh István 06/30/221-79-90

Grafika: BP DESIGN, Hirdetésszervezés: KONTIKÁR BT. HU ISSN 1588-4864

Előfizethető a VETMA Kht. címén. Előfizetési díj egy évre 2688 Ft/év

Bankszámlaszám: 56100055-16100192

Nyomtatás: Bétaprint Nyomda Felelős vezető: Szabadi Andrásné

Közhasznúsági szerződésben
Zsámbék Nagyközség Önkormányzatával

**A VETMA KHT. ÉVI RENDES TAGGYŰLÉSÉT 2003. MÁJUS 30-ÁN DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR TARTJA
A TÁRSASÁG SZÉKHELYÉN (1077 BUDAPEST, ROTTENBILLER U. 33.).**

NAPIRENDI PONTOK:

- 1. BESZÁMOLÓ A 2002. GAZDASÁGI ÉVRŐL**
- 2. A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG JELENTÉSE**
- 3. A KÖNYVVIZSGÁLÓ JELENTÉSE**
- 4. AZ 2002. ÉVI KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS ELFOGADÁSA**
- 5. A 2003. ÉVI ÜZLETI ÉS PÉNZÜGYI TERV**
- 6. A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG MEGVÁLASZTÁSA**
- 7. AZ ÜGYVEZETŐ MEGVÁLASZTÁSA, DÍJAZÁSA**
- 8. A KÖNYVVIZSGÁLÓ MEGVÁLASZTÁSA, DÍJAZÁSA**
- 9. EGYEBEK**

VETMA KHT.

BUDAPEST, 2003. MÁJUS HÓ

Klubélet a növényvédelmi szakmában...

Öröndetes, hogy a Magyar Agrártudományi Egyesület Növényvédelmi Társaságának Növényvédelmi Klubja rendszeresen színvonalas rendezvényeket tart minden hónap első hétfőjén a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban. A klub 235. ülésére március 3-án került sor, amikor Bognár Sándor professzor úr nagy ívű áttekintést adott „Kiemelkedő arcok és események a magyar növényvédelem történetéből” c. előadásában azon kiemelkedően nagy tudós személyiségekről, akik egyben a magyar növényvédelem történetét is jelentik, a legrégebbi időktől a jelenkorig. Érdekes, sajátos megközelítésű volt az áprilisi ülés is, amikor Dr. Horn András, a Summit-Agro Hungária Kft. igazgatója élénk szakmai vitát keltő ismeretést adott cégének marketingtevékenységéről az „EU-konform integrált növényvédelemhez igazodó értékesítési stratégia” címmel. Az előadó egyben ünnepelt is volt, 60. születésnapja alkalmából vállalta a szereplést.

Ugyancsak magas szintű rendezvény házigazdája volt Velencén a Fejér Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálat, ahol a MAE Agrárkemizálási Társaság 62. ülését rendezte „Gondolatok a honi agrárkemizálásról” címmel. Neves tudományos és gyakorlati szakemberek számoltak be a szervezett magyar növényvédelem elmúlt ötven esztendejéről, a fejlődés egyes szakaszairól, s a kemizálás jó mezőgazdasági gyakorlatban betöltött és betöltendő szerepéről. Az elhangzott előadások mindhárom klubrendezvényen előremutatóak voltak, jelezték, hogy az élelmiszerbiztonsági előírások szigorodása megfelelő kockázatkezelés mellett olyan növényvédelmi, tápanyag-utánpótlási gyakorlatot igényel a felhasználóktól, amely nemhogy agrár-környezetvédelmi érdekeket nem sért, de megvalósítja az ésszerű agrár-környezetgazdálkodást. A tárgyalt kérdésekre a következő lapszámainkban – fontosságuk miatt – vissza-visszatérünk.

(A SZERK.)

„Gondolkodva gazdálkodjunk!”

Tisztelt Partnerünk!

*Az első lépés a termésbiztonsághoz a jó
minőségű vetőmag.*

*Szerezzen be tőlünk magas
biológiai értékű Scarlett sörárpa és
Salvador zab vetőmagot!*

*Riváló, nagy termőképességű
Celeste szárazborsó és Expressz
lucerna vetőmagjainkat
is ajánljuk.*

Keressen bennünket!

Vetőmag 95 Kft.

H-1077 Budapest,
Rottenbiller utca 33.

Tel.: 4-625-070

Fax: 4-625-080

e-mail: vetomag95@axelero.hu

**TERMELTETÜNK
ÉS FINANSZÍROZUNK!**

